

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 14.10.2021

8 | 21

**Afgaani-
toimittaja:
Kauhu palasi
Kabuliin
s. 9**

**Viestintä-
ministeri
Timo Harakka:
Ei lisää rahaa
medialle
s. 22**

**Ilmasto-
journalismin
kuvitus kaipaa
uudistamista
s. 26**

**Suomalainen media
kohtelee arkistojaan kaltoin.
Katoavatko historia ja
journalistien elämäntyö? 14**

KUVA: MEERI UTTI

Freelancerit pääsevät alennuksella työterveyden piiriin

s.8

Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho: Etätyön ehdoista on sovittava

s.43

Maria Pettersson ● Twitter: @mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Suomalainen media tuhoaa omaa historiaansa

Kirjoitin monta vuotta kolumneja *Helsingin Sanomien* Nyt-liitteeseen, aluksi paperilehden ja myöhemmin verkkoon. Yksi niistä käsitteli perussuomalaisten silloisen toisen varapuheenjohtajan, tulevan terveysministerin **Hanna Mäntylän** lausuntoa. Mäntylä sanoi *Mediuutisille* kuusi vuotta sitten, vuosikausia ennen kuin koronarokotuksista oli tietoakaan, että perussuomalaiset ovat rokotekriittinen puolue.

Tänä vuonna perussuomalaisten rokotekriittisyyttä on käsitelty ikään kuin uutena ilmiönä, vaikka se on todellisuudessa vanhaa perua. Koronarokotteet tekivät asiasta ajankohtaisen, ja halusin tuoda uudelleen valoon kolumnin, joka muistutti, että rokotekriittisyys on ollut persuissa ilmiö jo pitkään.

Kolumnia ei kuitenkaan enää ole, kuten ei satoja muitakaan *Nytin* verkkoon tehtyjä juttuja. Ne katosivat, kun *Nytin* verkkosivut uudistettiin. Kysellessäni asiaa *Helsingin Sanomista* vastaus oli aina sama: minun ja muiden verkko-

kolumnistien kolumnit, samoin kuin valtava määrä muuta *Nytin* verkkoon tuotettua aineistoa, on kadonnut, mennyt rikki, tuhoutunut tai saavuttamattomissa.

YHDESTÄ KOLUMNISTA VIIS, mutta sen katoaminen on osa isoa ongelmaa. Suomalainen media tuhoaa toimittajien elämäntyötä, omaa historiaansa ja kansakunnan historiaa koko ajan. Lähes kaikkien Journalistiliiton jäsenten työ sisältää nykyään tavalla tai toisella verkkotekemistä, ja kaikki verkkoon tuotettu aineisto on vaarassa, osa jo lopullisesti kadonnut.

Melkein aina, kun tiedotusväline tekee verkkouudistuksen, vanhojen verkkosivujen materiaalia tuhoutuu. Videot lakkaavat toimimasta tai kuvat näkymästä, erikoistaitoista tulee silkkää sotkua tai jutut katoavat. Osa lehdistä on menettänyt esimerkiksi kaikki viime vuosikymmenen verkkovideot tai tuhansittain verkkojuttuja – tai sitten ne ovat ”jossain”, mistä tekijät saati yleisö eivät niitä löydä.

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

2000-luvun ensivuosisikymmenistä uhkaa tulla mediahistorian pimeä keskiaika.

Useimmilla mediataloilla ei ole suunnitelmaa oman historiansa, Suomen historian tai toimitajien elämäntyön säilyttämiseen. Se on kallista, eikä sitä nähdä tärkeänä. Ylellä on siihen velvollisuus, mutta suurin osa muista laiminlyö arkistoinnin. Mediassa työskennelleistä informaatioista suurin osa on eläköitynyt tai saanut potkut.

Oman historian systemaattinen tuhoaminen on kuitenkin barbaarimaista. Suomalainen media kirjaa ja rakentaa Suomen ja suomalaisten historiaa, ja meidän pitää tuntea siitä vastuu.

KESKIAIKAA KUTSUTTIIN JOSKUS pimeäksi. Nimitys on vanhentunut, mutta yksi syy ajan ”pimeydel-le” oli se, että tutkijoilla oli tietyistä vuosista hyvin vähän tietoa. Käsikirjoituksia, dokumentteja tai muita kirjallisia aineistoja ei tahtonut löytyä, eikä ihmisten elämästä saatu selvää kuvaa.

Internetin aikakaudella mediaa julkaistaan enemmän kuin ikinä historiassa. 2000-luvun ensivuosisikymmenistä uhkaa silti tulla mediahis-

torian pimeä keskiaika. Ajalta, jolloin suomalainen media siirtyi verkkoon, on koko ajan vähemmän todisteita. Internetin tulo muutti suomalaista mediaa enemmän kuin mikään muu asia historiassa, mutta tuosta käänne-kohdasta ei kohta ole jäljellä mitään. Suuri osa 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa tehdys-tä verkkojournalismista on poissa.

Tallennamme arkistoihin edelleen uskollisesti printtilehdet, mutta se ei riitä aikana, jolloin suuri osa mediasta toimii digi edellä. Emme tiedä, millaiseksi tietotekniikka kehittyy tulevana vuosikymmeninä, mutta tiedämme, että jollei vanhoja aineistoja aktiivisesti säilytetä, ne ovat tuhoon tuomittuja.

Mediatilojen täytyy laatia suunnitelmat oman historiansa tallentamiseen. Jos suunnitelma on antaa historian tuhoutua, työntekijöillä on oikeus tietää sekin. Sata vuotta sitten eläneen kollegasi jutut ovat edelleen luettavissa. Mitä sinun työstäsi on jäljellä sadan vuoden kuluttua? ●

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

Lubna El-Shanti är Sveriges Radios Östersjö-korrespondent som bevakar Finland, Polen och de baltiska staterna.

Ilmastojournalis-min kuvitus kaipaa uudistamista

s.26

Kannen/Takakannen kuvitus: Klaus Welp ja Emmi Nieminen (takakannen eläinhahmo)

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 97. vuosikerta
14. 10. 2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 9 / 2021
ILMESTYY 11. 11., AINEISTO 3. 11.

ILMOITUSMYYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Media lopettaa konfliktien seuraamisen todella nopeasti, kirjoittaa toimittaja Zahra Karimy

Zahra Karimy, teksti ● Aapo Huhta, kuva

ZAHRA KARIMY

- 18-vuotias toimittaja, aktivisti ja dokumentaristi.
- Suomalainen, juuret Afganistanissa.
- Työskennellyt muun muassa uutistenlukijana Ylellä sekä juontanut useita yhteiskunnallisia tapahtumia.
- Oli kesällä 2021 kuvaamassa dokumenttia naisten oikeuksista Afganistanissa.
- Valmistunut Kulosaaren yhteiskoulun lukiosta keväällä 2021.

Venezuelan kriisi keväällä 2019. Black Lives Matter keväällä 2020. Myanmarin konflikti syksyllä 2020. Uiguurien kansanmurha keväällä 2021. Afganistanin romahdus syksyllä 2021.

Konflikteja ja katastrofeja, joita me toimittajat seuraamme tiiviisti muutaman viikon tai kuukauden ja sitten unohdamme.

Ihmisoikeuksiin liittyvät jutut ovat aina kiinnostaneet minua. Tuntuu kuitenkin siltä, että median kiinnostus on kaikissa ihmisoikeuksiin liittyvissä jutuissa kovin lyhytaikaista.

Valmistuin keväällä 2021 Kulosaaren yhteiskoulun lukiosta. Kaksi päivää valmistumiseni jälkeen lähdin toimittajaksi Afganistaniin.

Helmikuussa 2020 Afganistanin hallituksen ja Talibain välille haluttiin luoda rauhansopimus. Osapuolet neuvottelivat, mutta kuten rauhanneuvotteluissa usein, myös näissä Dohan neuvotteluissa mediassa edustivat pelkästään miehet.

Naisten ääni ja mielipiteet puuttuivat tyystin sekä neuvottelupöydistä että mediasta, vaikka neljänkymmenen viime vuoden aikana miehet ovat muodostaneet Talibain ja olleet vastuussa sisällissodasta. Media ei naisista uutisoinut, joten halusin tehdä sen itse. Oli aika kuunnella afganistanilaisia naisia.

Vietin Afganistanissa muiden ulkomaalaisten toimittajien kanssa kaksi kuukautta kuvaamassa dokumenttielokuvaa naisten oikeuksista. Reissu keskeytyi turvallisuustilanteen takia ja jouduin lähtemään Kabulista.

Palattuani elokuussa olin aluksi todella iloinen siitä, miten paljon Afganistanin tilanteesta ja maan naisista uutisoitiin suomalaisessa ja kansainvälisessä mediassa. Se loi myös toivoa: ehkä afganistanilaisia ja Afganistania ei unohdeta muutamassa kuukaudessa.

Pari viikkoa sen jälkeen, kun suomalaiset olivat poistuneet Kabulista, oli Afganistan kuitenkin pitkälti jäänyt jo pois pääotsikoista. Eivätkö Afganistaniin jääneet naiset olleet tärkeitä enää sen jälkeen, kun suomalaiset sotilaat olivat poistuneet? Silloinhan heidän elämästään tuli vielä tukalampaa, ja siitä pitäisi kirjoittaa vielä enemmän.

Ehkä klikkauksia ei tullut entiseen malliin, ja ehkä klikkaukset kiinnostivat mediaa enemmän kuin afganistanilaisten kohtalosta uutisoiminen, ajattelin.

SAMA TAPAHTUU ihmisoikeus- ja katastrofiaiheissa uudelleen ja uudelleen.

Olin itse mukana Suomen Black Lives Matter -liikkeen toiminnassa. Silloin, kun otsikko *BLM* myi, siitä uutisoitiin todella paljon. Nyt *BLM* on unohtunut mediasta, vaikka liikkeen viesti on yhä ajankohtainen, eivätkä sen esiin nostamat ongelmat ole kadonneet. Liikkeen idea Suomessa oli tuoda esille rakenteellinen epätasa-arvo ja rasismi, jotka estävät esimerkiksi vähemmistöjen etenevän uralla. Eivät ne ole poistuneet, uutisointihalukkuus on.

Katastrofiuutisointi muistuttaakin trendiä.

Aluksi kaikkien pitää saada juttu, sitten juttujen variaatiot täyttävät mediatilan muutamiksi päiviksi, viikoiksi tai kuukausiksi. Lopulta asia unohtuu – vaikka ilmiö saat- taan yhä olla olemassa, ei se enää ole muodikas tai kiinnostava.

Avokadopasta ja Pokémon Go olivat trendejä, joista uutisoitiin aluksi ja jotka sitten putosivat pois otsikoista. Pokémonia pelaa ja pastaa kokkaa edelleen moni, mutta aiheet eivät ole enää trendikkäitä, joten niistä ei uutisoida. Näin trendien uutisoinnin kanssa pitääkin toimia.

Afganistanin tilanteen kanssa meinaa käydä samoin: tilanne koskettaa edelleen monia, mutta kun aihe ei ole enää trendikäs, se unohdetaan. Mutta Afganistan ei ole avokadopasta, eikä uutisointi saa noudattaa trendien logiikkaa.

Kahdenkymmenen viime vuoden aikana Suomi on osaltaan ollut läsnä Afganistanissa. Suomi on lähettänyt maahan sotilaita ja ollut osa afganistanilaisten arkea. Suomalaismedialla on vastuu uutisoida afganistanilaisista, eikä heitä voi unohtaa silloinkaan, kun trendi on kulumassa loppuun ja otsikot eivät enää myy entiseen tapaan.

Tärkeintä ovat ihmisten henget ja se, että emme unohda afganistanilaisia, eritoten naisia.

On mediatilojen sekä toimittajien tehtävä uutisoida ihmisten vaikeasta tilanteesta myös silloin, kun aihe ei ole enää ”trendi”. ●

Mediataloille lisäveroja / milj.€

s a n o m a

20

5

OTAVA
MEDIA

3,5

Sanoma: 20 miljoonan mätkyt eivät vaikuta työsuhteisiin

Manu Haapalainen, teksti ● Juha Tuomi / Lehtikuva, kuva ● Heli Saarela, grafiikka

7,8%

Freelancejournalistien tulot ovat pienentyneet noin kahdeksan prosenttia kahdessa vuodessa. Vuonna 2018 freelanceiden keskimääräinen kokonaislaskutus oli 35 700 euroa. Vuonna 2020 laskutus oli 32 900 euroa. Freelanceiden keskimääräinen verotettava tulo putosi 25 500 euroon (aiemmin 26 300 euroa).

Lähde: Freelanceiden työmarkkinatutkimus 2021

Tamminiemi-kirjan kirjoittaja
Arto Astikainen: "Sauli Niinistöä ei arvostella mistään." [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Sanoma Median Finlandin toimitusjohtaja **Pia Kalsta** sanoo, että yhtiön maksama 20 miljoonan euron lisävero ei johda irtisanomisiin tai muihin työnteekijöihin kohdistuviin toimiin.

Käräjäoikeus tuomitsi yhtiön jättämätkyihin viime keväänä. Taustalla on Sanoman, A-lehtien ja Otavamedian taannoinen tapa pakata ja postittaa aikauslehtiään EU:n ulkopuolella, norjalaisissa logistiikkakeskuksissa.

Verottajan mukaan kyse oli yrityksestä kiertää aikauslehtien arvonnäköä Suomessa. Mediatyhtiöt taas pitivät käytäntöään normaalina logistiikkaketjun optimointina.

Sanoma on valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

”Pidämme tämän prosessin päivittäisestä toiminnasta erillisenä asiana”, Kalsta sanoo.

”Kaksikymmentä miljoonaa euroa on todella iso summa. Mutta jos KHO kumoaisi valituksemme, se ei siltikään tarkoita, että aikauslehdissämme työskentelevien pitäisi olla huolissaan.”

TILATTAVIEN AIKAUSLEHTIEN arvonnäkö on ollut vuodesta 2014 saakka kymmenen prosenttia. Mediatyhtiöt tulkitsivat tuonnin Norjasta olevan verovapaata: Viime kesänä muuttuneen EU-direktiivin mukaan alle 22 euroa maksavan tuotteen maahantuonnista ei peritty veroa.

Verottajan mukaan liiketaloudellista perustetta Norjan-operaatiolle ei ollut, ja kyse oli siksi veronkierrosta. Tätä perusteltiin muun muassa sillä, että lehtien postittamispalveluiden hinta Norjassa oli suomalaisiin toimijoihin verrattuna moninkertainen.

Nyt verovapauspykälä siis on poistettu, mutta aiemman rekkaaallin oikeuskäsittely jatkuu.

Kalsta kertoo, että Sanoma maksoi 20 miljoonan velkansa verottajalle jo aiemmin tänä vuonna.

”Ne kannatti maksaa, sillä korkoseuraamukset olisivat muussa tapauksessa olleet suuret. Nyt odotamme tietoa, saammeko rahamme takaisin.”

Kalsta sanoo hallinto-oikeuksien keskimääräisen käsittelyajan olevan veroasioissa noin vuoden verran. Arvonnäköasioissa käsittelyt ovat kestäneet vielä pitempään.

”Ei se tietysti miellyttävää ole”, Kalsta sanoo.

”Asiat saisi mielellään jo ratkaista. Emme toki jää päätöstä odottamaan, vaan jatkamme liiketoimintaamme ihan normaalisti.”

Kalstan mukaan verohallinto hyväksyi alun alkaen Sanoman Norjan-kuvion verotarkastuksessa. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö valitti asiasta, ja verotuksen oikeuslautakunta hyväksyi valituksen.

”Eli aika polveileva tapaus tämä on ollut tähänkin saakka. Siksi halusimme ilman muuta valittaa päätöksestä.”

”Toki tähän kuluneen ajan olisi mieluummin käyttänyt johonkin muuhun.”

Pia Kalsta, Sanoma Media Finlandin toimitusjohtaja

Onko prosessi sitten ollut Sanomalle opin paikka? Kannattiko arvonnäköveron kiertäminen?

”Meille tämä on ollut logistinen kokonaisratkaisu”, Kalsta sanoo.

”Voimassa olleen lainsäädännön valossa meillä oli näkemyksemme mukaan oikeus suunnitella logistiikkaketju tuolla tavalla. Emme ajatelleet, että verottajalla olisi siihen mitään sanottavaa. Olemme tarvinneet paikan, jossa saamme kaikista painoista tulevat lehdet lajiteltua. On vaikea olla jälkiviisas. Toki tähän kuluneen ajan olisi mieluummin käyttänyt johonkin muuhun.”

MYÖS A-LEHTIEN OSALTA veroprosessi on edennyt KHO:ssa hitaasti. Asian käsittely on vuosien 2016–2017 osalta edelleen kesken, toimitusjohtaja **Kaisa Ala-Laurila** kertoo. Vuodelta 2015 A-lehdille langetettiin aiemmin noin 1,5 miljoonan euron lisävero.

”Prosessi ei ole vaikuttanut eikä tule vaikuttamaan A-lehtien operatiiviseen toimintaan tai tulevaisuuden suunnitelmiin mitenkään”, Ala-Laurila sanoo.

Otavamedia lähetti lehtiään Norjasta vain vuoden ajan ja lopetti kierrätyksen jo vuonna 2016.

Yhtiön vt. toimitusjohtaja **Alexander Lindholm** ei vastannut *Journalistin* yhteydenottoihin. Aiempi toimitusjohtaja **Timo Kopra** kertoi viime marraskuussa Ylälle, että yhtiön 3,5 miljoonan verovelka on maksettu ja asia Otavamedian osalta loppuun käsitelty. ●

”Tuurasin ensin lehden toimittajaa, sitten päätoimittajaa. Olin juuri täyttänyt 20 ja ensimmäistä kesää töissä, joten oli aika huvittavaa istahtaa päätoimittajan pöydän ääreen.”

Suuren kesätoimittajapalkinnon voittaja Silja Kinnunen *Journalistin* haastattelussa 14. syyskuuta.

Jalkafetisisti ahdisteli myös julkkiksia – Jyväskylän yliopistossa ahdistelu ”avasi silmät”. [Journalisti.fi](https://www.journalisti.fi)

Freelancerit pääsevät edullisesti työterveysyrityksen asiakkaiksi

Nina Erho, teksti

Journalistiliiton freelancejäsenet voivat pian ryhtyä terveysyritys Heltin työterveysasiakkaiksi ilman palvelun avausmaksua. Hoitajan ja lääkärin etäpalveluja voi ostaa kiinteällä kuukausihinnalla.

Journalistiliiton freelancejäsenet voivat pian ryhtyä työterveyspalveluja tarjoavan Heltin asiakkaiksi liiton neuvottelemaan sopimushintaan.

Liiton freelancejäsen pääsee Heltin työterveysasiakkaaksi joulukuun alusta puolen vuoden ajan ilman palvelun avausmaksua, joka on normaalisti 160 euroa.

Hoitajan ja lääkärin etäpalvelut freelancer voi ostaa käyttöönsä Heltin normaaliin yksinyrittäjien ja freelancereiden 26 euron kuukausihintaan.

Etäpalveluun kuuluu sairaustapauksissa rajoittamaton yleislääkäritasoinen etäsairaanhoito, kuten yleislääkäreiden etävastaanotot sekä terveysneuvonta puhelimitse ja chatissa. Kiireetöntä terveysneuvontaa saa omahoitajalta Heltin viestipalvelussa.

Hintaan sisältyy pääsy Heltin työhyvinvoinnin materiaalipankkiin sekä työhyvinvointitahtumiin ja -webinaareihin.

JOURNALISTILIITON NEUVOTTELEMAN sopimuksen taustalla on freelanceyhdistysten FAO:n ja SFJ:n syksyllä 2020 tekemä valtuustoaloite freelancerien sairausajan turvan ja työterveyshuollon selvittämisestä.

Lokakuussa 2020 liitto kartoitti kyselyllä freelancejäsenten toiveita työterveyshuollosta. Silloin yhdeksän kymmenestä vastaajasta oli kiinnostunut käyttämään liiton neuvottelemaa työterveyshuoltoa.

Freelancerit toivoivat kyselyssä erityisesti nopeaa hoitoa ja mahdollisuutta päästä tarvittaes-

sa sairauslomalle. He toivoivat myös mahdollisuutta terveyden säännölliseen seurantaan, fysioterapiaan, hammashoitoon, erikoislääkärin konsultaatioon sekä mielenterveyspalveluihin uupumis- ja uhkailutilanteissa.

Freelancerin täytyy hankkia työterveyshuolto itse. Kyselyn noin 370 vastaajasta vain joka kymmenes oli työterveyshuollon asiakas. Yleisin syy työterveyssovimuksen puuttumiseen oli hinta. Pääasiassa etäpalveluihin perustuva työterveys kiinnosti tuolloin alle puolta vastaajista.

Journalistiliiton freelanceasioista vastaavan lakimiehen **Hannu Hallamaan** mukaan liitto neuvotteli nimenomaan etäpalveluista kahdesta syystä.

”Etäpalvelu on saavutettava jäsenen asuinpaikasta riippumatta. Jäsenten keskeisiä toiveita oli nopea pääsy yleislääkärin vastaanotolle. Etäpalveluna se voi toteutua kohtuuhinnalla.” ●

Terveyspalveluyritys Heltti

- Tarjoaa työterveyspalveluja kiinteällä kuukausihinnalla nimenomaan ajatustyöläisille, myös yksinyrittäjille.
- Kokonaan kotimainen.
- Perustettu vuonna 2013.
- Asiakkaina yli 700 yritystä ja 13 000 henkilöä.

TYÖTEHTÄVISSÄ OLEVIENTEN HENKILÖIDEN UHKAILU VIRALLISEN SYYTTEEN ALAISEKSI

Laiton uhkaus muuttui lokakuun alussa virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi, jos uhkaus kohdistuu henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi.

Aiemmin laitton uhkaus oli asianomistajarikos, jolloin syyttäjä ei voinut nostaa syytettä ilman uhrin rangaistusvaatimusta.

Media-alalle lakimuutos on tervetullut, koska journalisteihin kohdistuva uhkailu on jo vuosia ollut merkittävä uhka työntekijöille. Tutkimusten mukaan joka viides journalisti joutuu säännöllisesti sanallisten vihanilmausten kohteeksi.

Säännöllisen uhkailun kohteiksi ovat joutuneet myös esimerkiksi poliisit, opettajat, tutkijat, poliitikot ja taiteilijat.

Lakimuutos on osa isompaa kokonaisuutta, jolla on tarkoitus ehkäistä nykyistä vahvemmin järjestelmällistä häirintää ja maalittamista.

Manu Marttinen

LIITTO JA MEDIATALOT SOPIVAT JÄLLEEN KESÄTYÖPAIKKAHAUSTA TAMMIKUULLE

Journalistiliitto on tänäkin vuonna sopinut mediatalojen kanssa kesätyöpaikkahaun ajankohdasta. Mediatalot ja toimitukset avaavat kesätyönhakunsa vuodelle 2022 aikaisintaan loppiaisen jälkeen.

Nyt kolmannen kerran tehty suositus koskee julkisia ja avoimia kesätyöntekijähakuja, ei siis esimerkiksi jo ennalta tuttujen tekijöiden palkkaamista.

Suosituksen tavoite on, ettei kesätyöhaku alkaisi liian aikaisin. Ennen suositusta monet toimitukset aloittivat kesätyöhaut jo syys-lokakuussa.

”Suosituksesta näyttää olevan muodostumassa pysyvä käytäntö. Kesätyöhaussa on koettu edelleen ongelmia, kuten tiukka hakuajakaulu ja kova kilpailu sekä paikoista että tekijöistä. Suositus koetaan kuitenkin yhä paremmaksi kuin aiempi tilanne, jolloin aikatauluista ei ollut suositusta lainkaan. Yhteinen sopiminen hyödyttää kaikkia”, Journalistiliiton opiskelijatoiminnasta vastaava **Laur Forsén** sanoo.

Manu Marttinen

TOIMITTAJAT ETSIVÄT RATKAISUJA ILMASTOJOURNALISMIN PARANTAMISEKSI

Toimittajat **Aino Huotari** ja **Sandra Järvenpää** käynnistävät lokakuussa selvityksen, jolla he pyrkivät kartoittamaan, miten toimituksissa käsitellään ilmasto- ja ekologisia ongelmia. Selvitys hakee myös ratkaisuja siihen, miten tehdään vastuullista

ilmastojournalismia.

”Tavoittelemme kattavaa tilannekuvaa alan osamisesta, jaksamisesta, asenteista ja toimituksissa tehdyistä linjauksista. Toivomme myös, että kyselyn pohjalta rakentuisi esimerkiksi kuva sitä, millaista

koulutusta alalla tarvitaan”, Järvenpää sanoo.

Kysely lähetetään toimituksiin lokakuun aikana. Raportin on määrä valmistua tammi-helmikuussa.

Manu Marttinen

Miten voi tehdä haastattelua, kun joku osoittaa aseella? Suomalaiset, auttakaa!

Kauhu valtasi journalistit elokuun 16. päivä. Talibanin marssi Kabuliin sai jokaisen afganistanilaisen journalistin pelkäämään oman turvallisuutensa, kollegojen ja läheisten, työpaikan ja sananvapauden puolesta.

Tällaisessa tilanteessa ihmiset ripustautuvat heikkoonkin toivonkipinään. Talibanin puhetorvi ja varakulttuuriministeri **Zabihullah Mujahid** astui kameroiden eteen ja lausui painokkaasti, että median on saatava työskennellä vapaasti. Niin mekin toivomme.

Ajattelimme, että ehkä Taliban on muuttunut, ehkä heidän maailmankuvansa on nykyaikaisempi kuin kaksikymmentä vuotta sitten. Ehkä he haluavat muutoksia vain armeijaan, ehkä heitä ei kiinnosta sekaantua mediaan tai naisten oikeuksiin, ehkä musiikkia saisi soittaa vastakin.

Se ei ollut totta, ei tietenkään ollut.

KAHDENKYMMENEN VIIME VUODEN aikana Afganistan on kokenut sananvapauden vallankumouksen. 1300 tiedotusvälinettä on vahtinut valtaa, tarjonnut viihdettä sekä pitänyt kansan perillä maan asioista ja sen omista oikeuksista. Nyt on kulunut tuskin kahta kuukautta, ja yli sata tiedotusvälinettä on suljettu.

Suurin osa jäljellä olevista toimii vajaalla miehityksellä tai pelossa. Kansainväliset kollegat ovat paenneet ja afganistanilaiset tekevät kaikkensa paetakseen, sillä journalistit eivät ole Afganistanissa turvassa.

Epätietoisuus on kalvavaa. Muhajid esimerkiksi sanoi eräässä konferenssissa, että naiset saisivat työskennellä siveästi puettuina, mutta mitä tarkoittaa siveä pukeutuminen?

Meitä journalistinaisia ei ole suoraan kielletty työskentelemästä, ja alkupäivinä muutamat meistä rohkaistuivat televisioruutuun saakka. Sittemmin journalistinaiset ovat kadonneet tai meitä on estetty menemästä töihin.

Esimerkiksi toimittaja **Shabnam Durran** kertoi Facebook-päivityksessään, kuinka Taliban kielsi häntä pääsyn televisioasemalle, jossa hän työskenteli. Mieskollegat pääsivät sisään henkilöstökorttia vilauttamalla, mutta hän ei, sillä säännöt ovat kuulemma ”muuttuneet”.

OMA KOTIMAAKUNTANI NANGARHAR sijaitsee Itä-Afganistanissa Pakistanin rajalla. Täällä toimi kolme televisio- ja viisi radiokanavaa. Vielä kesällä toimituksissa työskenteli yhtä paljon naisia ja miehiä, nyt valtaosa kanavista on suljettu ja jäljelle jääneissä työskentelee vain miehiä. Tilanne on sama monessa muussa maakunnassa eri puolilla Afganistania. Moni radioasema on suljettu, kuten esimerkiksi palkittu Merman. Nimi tarkoittaa ”naista” ja sen työntekijät olivat naisia.

Afganistanilaiset muistavat edellisen Taliban-hallinnon aikaiset toimittajien murhat ja pahoinpitelyt. Toimittajia on taas pahoinpidelty poliisiasemalla.

Journalistien mielenterveys on koetuksella, ja osa on sen jo menettänyt. Miten voi pysyä haastattelussa rauhallisena, kun joku osoittaa aseella? Me piileskelemme ja pelkäämme.

Minä kirjoitan nimelläni ja kuvallani, sillä minulla ei ole menetettävää. Kasvoni ja työni tunnetaan sekä kotimaakunnassani että muualla Afganistanissa, tekemäni jutut ovat saatavilla verkossa, nimeni ja yhteystietoni ovat olleet esillä vuosia. Olen työskennellyt mediassa ja erilaisissa järjestöissä, eikä tätä työtä voi tehdä jättämättä jälkeä. Yritän pysyä piilossa vaihtamalla olinpaikkaa. Nimeni salaaminen ei auta mitään, olen hengenvaarassa enkä voi mennä ulos muutenkaan.

VÄKIVALLAN JA KUOLEMAN uhan alla toimittajilla on arkisempi pulma. Jos ei ole työtä, ei ole rahaa. Moni journalisti on perheensä tai sukunsa ainoa tai tärkein elättäjä. Afganistan on valtavissa taloudellisissa ongelmissa.

Talibanin valtaantumisen jälkeen ilmoitusmyynti on romahtanut. Jos Taliban ei estä työpaikalle pääsyä, voimme saada potkut siksi, että työnantajalla ei ole rahaa. Täällä työttömäksi jääminen tarkoittaa köyhyyttä, kylmyyttä, janoa ja nälkää.

Journalistien asema on hirvittävä, ja tilanne pahenee. Kansainvälinen yhteisö on meidän ainoa toivomme, kollegat Suomessa ja muualla. Me tiedämme, että kun inhimillinen katastrofi on iskenyt, Suomi on ollut valmis auttamaan. Teitä ei kiinnosta kieli, uskonto tai rotu, te autatte kun apua tarvitaan.

Siksi me afganistanilaiset journalistit pyydämme: auttakaa meitä. ●

Tekstin on englannista kääntänyt Maria Pettersson.

Jari Peltomäki, 51

- *Seiska*-lehden vastaava päätoimittaja vuodesta 2020.
- Työskennellyt *Seiskassa* eri tehtävissä vuodesta 1997 lähtien: toimittajana, toimituspäällikkönä, *Seiska*-tv:n juontajana ja tuottajana, lukijamatkojen ja -risteilyjen isäntänä ja tapahumatuottajana.
- Vuodet 2017–2020 freelancerina.
- Aloitti toimittajana *Pyhäjokiseudussa* vuonna 1986. Toimittajana *Turkula*isessa ja Turun *City*-lehdessä 1994–1997.
- Työskennellyt matkaoppaana Espanjassa ja Portugalissa 1989–1992.
- Harrastukset: koiran ulkoilu, matkustaminen, padel, tennis ja lukeminen. Asuu Helsingissä Pepe-koiran ja kahden lapsensa kanssa.

Pelkäätkä, että päädyt itse Seiskan kanteen, Jari Peltomäki

Seiskan päätoimittaja Jari Peltomäki haaveilee verkkovideosarjasta otsikolla "Peiton heilutusta".

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Seiska on Suomen aliarvostetuin lehti.

Pitäisikö kysyä, voiko miljoona karpästä olla väärässä? *Seiskahan on Aku Ankan* jälkeen Suomen luetuin ja käytetyin mediabrändi. Viihdettä toki journalismin genrenä tunnutaan pitävän vähemmässä arvossa, vaikka oikeasti viihdejournalsmi lajeista kovimpia.

On turhauttavaa päätoimittaa lehteä, jota kukaan ei kehtaa myöntää lukevansa.

Suomalaisen salarakkaan rooli ei ole aina helppo, eikä helppoa kieltämättä ole olla salarakkaan isäkään.

Jos julkis päättyy Seiskaan, se on oma vika.

Seiskan päästään, ei päädytä. Se on kunnia-asia. Toisin kuin esimerkiksi somessa, *Seiskassa* julkis ei pääse valitsemaan rusinoita pullasta, vaan me kerromme asiat niin kuin ne oikeasti ovat. Mutta jos hölmöilee, niin varmasti on kannessa tilaa.

Aloitit viihdetoimittajan urasi vakoilemalla Sauli Niinistöä. Niinistöstä pitäisi julkaista enemmän kohujuttuja.

Sauli on niin tasapainoinen ja taitava julkis, että hänestä ei kohuja taida enää syntyä. Tällä vastauksella kalastelen siis kutsua Linnan juhliin.

Lempinimesi on "Peltsi". Olet kateellinen Ylen Peltsille, koska kaikki tietävät hänet, mutta monikaan ei tiedä sinua.

Kyllä maailmaan Peltsejä mahtuu. Toki olen kateellinen Yle-Peltsille hänen erähenkisyydestään ja pyöräilyvimmastaan, koska meikäläinen ei satulaan ja teltaan taivu.

Olet pyrkinyt julkisuuteen niin innokkaasti, että halusit myös Kymppitonniin, mutta pääsit mukaan vasta kun sinne otettiin lähes ketä tahansa.

Totta, minä ja Rainer Friman olemme edelleen kiitolisia Riitta Väisäselle. Ei muuten tullut *Speden Speleihin* koskaan kutsua, eikä tosin pyydetty uudestaan *Kymppi-tonniinkaan*.

Seiskalla menee taloudellisesti hyvin, mutta toimittajien on turha haaveilla takavuosien 8 000 euron kuukausipalkoista.

Tuo ei ole pelkkä haave, vaan enemmänkin utopiaa. Sen voin toki myöntää, että *Seiska* maksaa edelleen hyvälle tekijöille kunnon palkkaa. Työhakemuksia saa lähettää!

Et ymmärrä, miksi Seiskassa julkaistu otsikko "Vastuullista journalismia" saattaa hymyilyttää lukijaa.

Tulee väkisin mieleen, hymyilyttäisikö lukijaa, jos *Journalistissa* julkaistaisiin otsikko "Kiinnostavaa luettavaa".

Olet työskennellyt toimittajan töidesi ohella risteilyisäntänä. Se on sinulle tärkein toimittajan korkeakoulu.

On, yksi tärkeimmistä. Samoin kuin nuoruuden matkaopasvuodet. Ne opettivat ihmisen kohtaamisesta ja kärsivällisyydestä valtavasti. Elämäkokemuksen hankkiminen journalismin ulkopuolelta kannattaa, ja suosittelen sitä lämpimästi.

Seiskan verkkosivuilla on valikko "Paljasta pintaa". Haaveilet, että sinne tulisi uusi valikko "Peiton heilutusta".

Tuohan olisi mainio uuden *Seiskan* videosarjan nimi. Tosin tuntuu siltä, että julkut hoitavat sen tosi-tv:ssä ja sometileilläänkin ihan omasta takaa.

Seiska saa melko harvoin JSN-langettavia tai päättyy oikeuteen jutuistaan, koska Allerin juristi on jatkuvasti päättämässä, mitä lehteen menee.

Juristimme varmasti toivoisi enemmän keikkaa meiltä, koska vuosikymmenten varrella olemme oppineet tuntemaan hyvin lakipykälät sekä noudattamaan *Journalistin ohjeita*.

Pystyt ilman omantunnontuskia julkaisemaan törkeitä paljastusjuttuja kavereistasi.

Ilman sitä ominaisuutta ei *Seiska*-journalismin tekijänä voi pärjätä. Journalistin työnkuvaan kuuluu myös *Seiskassa*, että jokaisen pitää pystyä kirjoittamaan rehellisesti juttujensa kohteesta, oli sitten kyseessä viihdejulkis, urheilija tai vaikkapa poliitikko.

Kaikkein läheisimmistä julkiskavereistasi julkaiset vain kivoja juttuja.

Olen kyllä yrittänyt tarjota *Lolasta* sauvakävelyjuttuja, mutta aina ne on toimituskokouksissa torpattu. Ei vaan, kyllä *Seiskassa* kaikista kirjoitetaan sen mukaan, mitä heidän elämässään oikeasti tapahtuu.

Pahin painajaisesi on, että päätyisit joskus itse Seiskan kanteen.

Vielä kohtalokkaampaa olisi, että päätyisi *Alibin* kanteen. ●

Näin syntyy kuvitus aikakauslehden isoon juttuun

Image julkaisi syyskuun numerossaan laajan, Laura Airolan kirjoittaman artikkelin hedelmöityshoidoista. Kuvittaja Pauli Salmelta tilattiin artikkelin yhteyteen kolme kokosivun piirustusta.

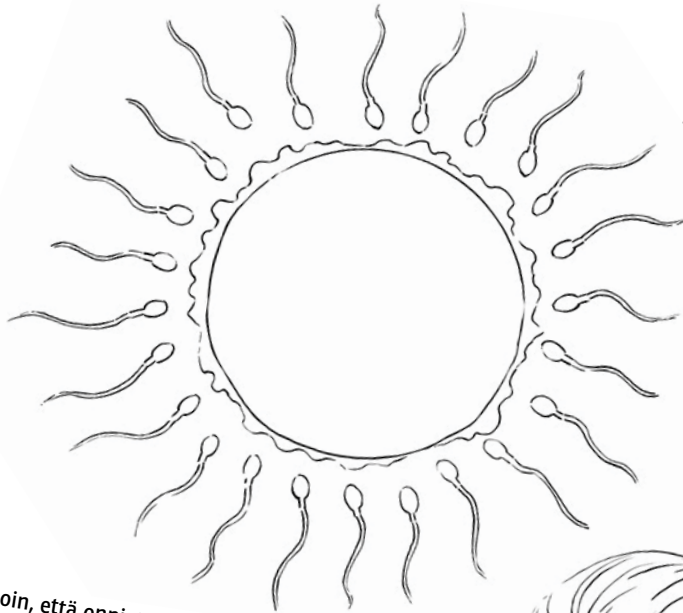
Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Pauli Salmi on helsinkiläinen kuvittaja ja graafinen suunnittelija. Hän on piirtänyt Imageen vuoden 2021 alusta ja työskennellyt aiemmin muun muassa Otavamedialle, Alma 360:lle sekä Kirkko ja kaupunki -lehdelle.

Image 9/2021 jutussa Haaveiden markkinat toimittaja Laura Airola kertoo omakohtaista ja yleistä yhdistäen hedelmöityshoidoista ja munasolujen lahjoittamisesta.

1 "Image AD Ilari Musta kysyi noin kaksi viikkoa ennen kuvituksen deadlinea, olisiko minulla aikaa tehdä kolmen kokosivun kuvan kuvitus. Hän kertoi lyhyesti, mistä jutussa oli kyse."

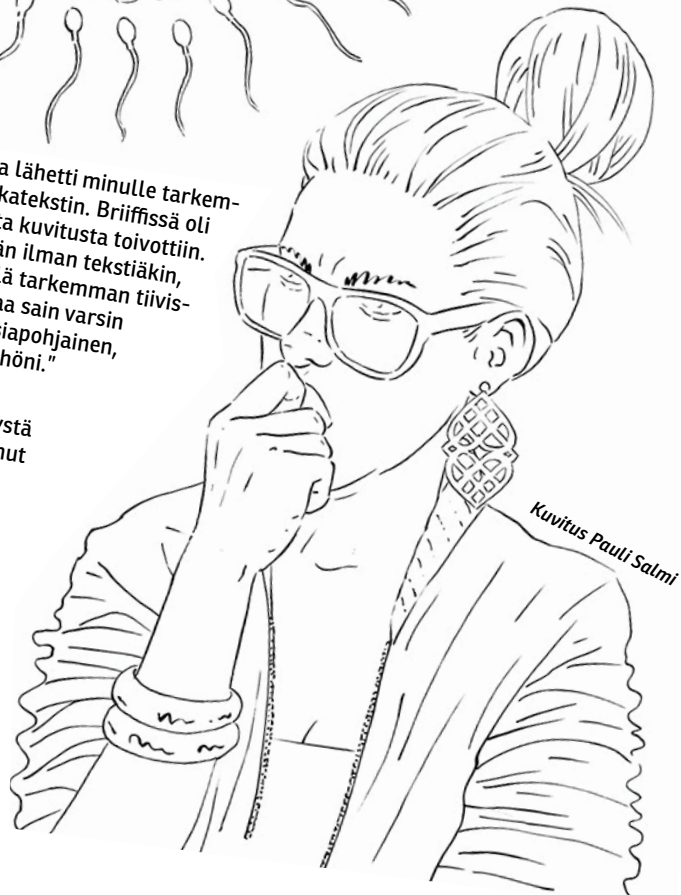

2 "Aikataulu oli aika normaali. Kaksi viikkoa ennen dedistä teksti on yleensä jossain määrin valmis, ja tiedetään, mitä ollaan taittamassa. Jos kuvituksen tilaa liian aikaisin, juttuun saattaa tulla haastateltavien, näkökulmien ja sitä kautta kuvitusaiheidenkin vaihdoksia."

3 "Kun sanoin, että onnistuu, Musta lähetti minulle tarkemman briiffin ja melko valmiin raakatekstin. Briiffissä oli nostettu esiin jutun tilanteet, joista kuvitusta toivottiin. Joskus kuvituksen joutuu tekemään ilman tekstiäkin, mutta silloin saan useimmiten vielä tarkemman tiivistelmän jutun sisällöstä. Tällä kertaa sain varsin vapaat kädet. Jos juttu on tiukan asiapohjainen, saan usein tiukemmat rajaukset työhöni."

4 "Tutkin aluksi, miten keinohedelmöitystä on kuvitettu muualla, koska en halunnut toistaa tuttua kaavaa. Löysin lähinnä oppikirjajenhensisiä anatomiakuvituksia."

5 "Anatomiakuvitusten joukosta löysin munasolun kuvan. Ajattelin, että tuohan on auringon näköinen! Näin syntyi ajatus jutun lähtökuvasta, jossa siittiöiden reunustama munasolu 'säteilee' hiukan sokaistuneen naisen päälle. Tiesin, että tästä tulee jutun lähtökuva. Lähtökuvasta sovitaan tavallisesti etukäteen, sillä on tärkeää tavoittaa ensimmäisessä kuvassa tekstin tunnelma. Muuten kuvitus voi olla ristiriidassa jutun sävyn kanssa – toki ristiriitaa voidaan joskus myös tarkoituksella hakea."

Kuvitus Pauli Salmi

6

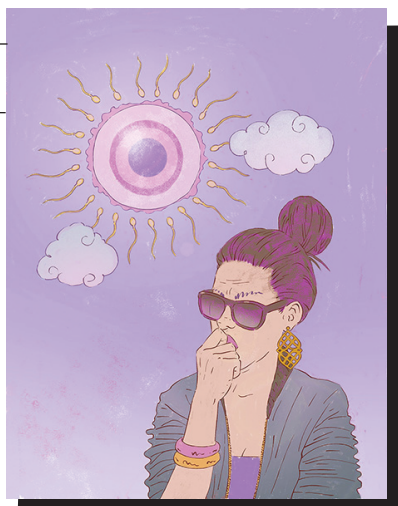
"Toiseen kuvan piirsin lentävän haikaran, joka on populaarikulttuurista tuttu klisee vauvan syntymästä, ja se oli minusta tässä yksinkertaisesti mehevä."

7

"Kolmanteen kuvaan haluttiin jutun raakaversiosta mukaan eräs pariskunta. Se on kahta muuta kuvaa vähemmän symbolinen, käytännönläheisempi. Piirsin heidän ympärilleen pinnasänkyä ja muuta vauvanhoitotarviketta."

8

"Tein AD:lle aluksi kuvasynopsiksen, sanallisen kuvauksen kuvaideoista. Hän vastasi heti, että kuulostaa hyvältä, lähde vain piirtämään."

Kuvitus Pauli Salmi

Kuvitus Pauli Salmi

9

"Tein viivapiirustukset, joista näkee sommitelman ja kuva-aiheet. Piirrän viivapiirustukset yleensä huopakynällä lyijykynäluonnosten päälle."

10

"Jutun viimeiseen kuvaan tuli tässä vaiheessa muutos, kun tekstissä puhuva pariskunta vaihtui. Muokkasin kuvaa niin, että siinä on tekstiä vastaava naispariskunta."

Kuvitus Pauli Salmi

11

"En ollut prosessin aikana yhteydessä jutun kirjoittaja **Laura Airolaan**. Imagen editointitapa on hyvin vakiintunut. Visuaaliset asiat menevät AD:n filttarin läpi. Muissa lehdissä kirjoittaja joskus esitellään minulle ja työskentelemme parina. Silloin ohje on, että kommunikoikaa, tehkää tällainen juttu ja tämän verran kuvituksia. Kuvittajan kannalta on joka tapauksessa hyvä, että lehden puolelta ohjeita antaa vain yksi henkilö."

12

"Kun viivapiirustukset hyväksyttiin, skannasin ne ja väritin ne tietokoneella, tein toimitukselle valmiit painotiedostot ja lähetin ne lehteen."

13

"Kun juttu sitten meni taittoon, kuvitus oli jo poissa minun käsistäni. Minulta ei kysytty taittoon näkemystä, eikä pidäkään, ei se työhöni kuulukaan. Näen lopputuloksen useimmiten vasta ilmestyneestä lehdestä. Tässä tapauksessa (ilmestymistä seuraavalla viikolla) en ole sitä vielä nähnytkaan."

14

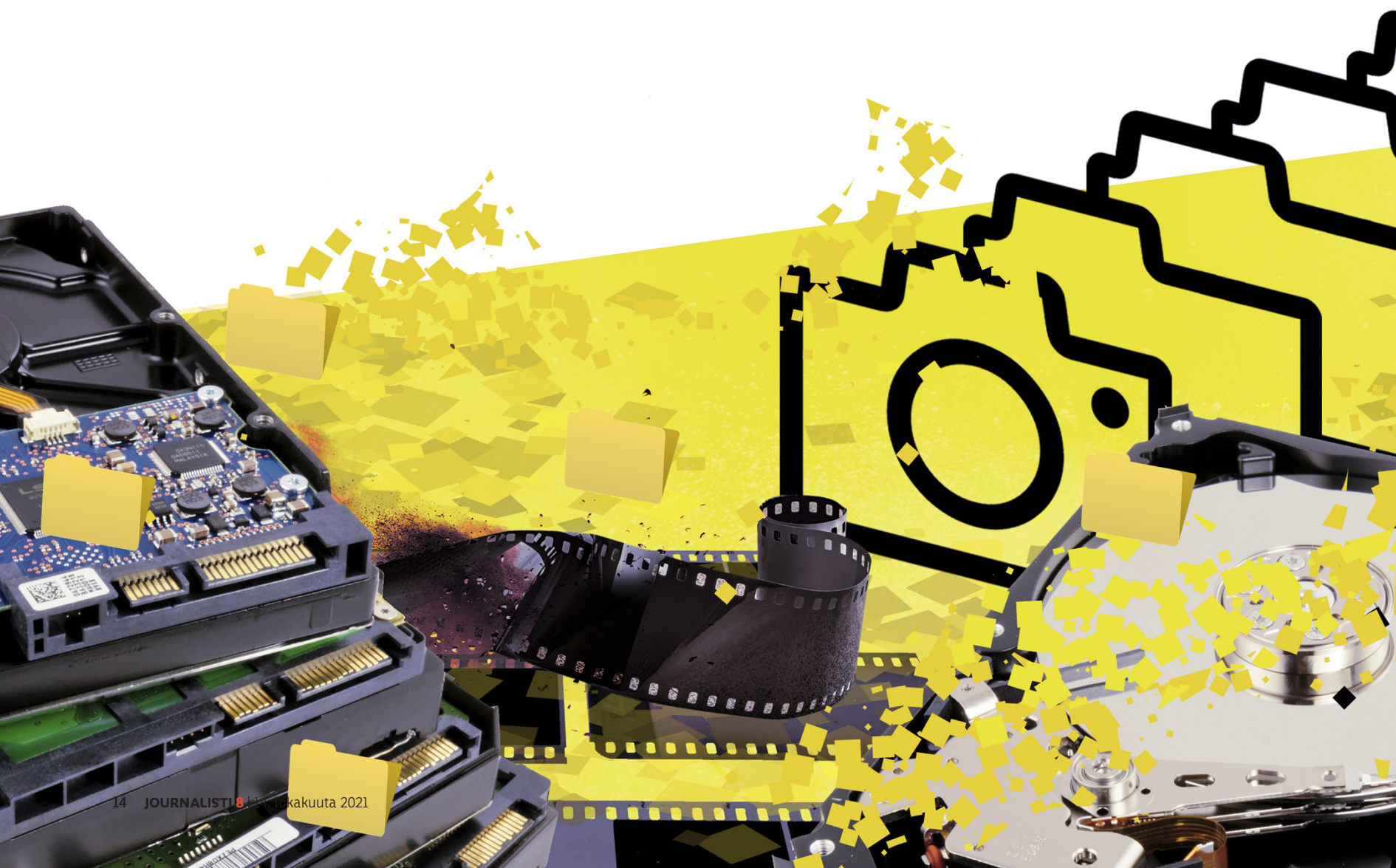
"Näen usein valmiissa töissäni vain virheitä. Kestää kolmisen kuukautta ennen kuin pystyn katsomaan kuviani sellaisenaan, ilman, että mietin toteutumatta jääneitä asioita."

JOURNALISMIN ARKISTOINTI

Verkkojutut rikkoutuvat ja vanhat kuvat hukkuvat arkistoihin. Mitä journalismista säilyy sadan vuoden päähän?

Marja Honkonen, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Viime keväänä kuvajournalisti **Ulla-Maija Svärd** sai tietää, että merkittävä osa hänen elämäntyöstään on kadonnut. Svärd aloitti *Me Naisten* valokuvaajana vuonna 1991 ja työskenteli Sanoman aikakauslehtien palveluksessa vuoteen 2008. Tuona aikana hän kuvasi satoja ja taas satoja valokuvia: Henkilökuvia, reportaaseja, kuvituskuvia, ruokakuvia, sisustuskuvia. **Tarja Halonen** ulkoasiainministerinä. **Armi Aavikko** esiintymässä Ruotsin-laivalla. Kännykkää kädessään tiukasti puristava, kireästi hymyilevä **Hilkka Ahde** niihin aikoihin, kun *Helsingin Sanomat* oli julkaissut jutun alaisaan ehdistelleesta Veikkaus-pomosta.

Kun *Journalisti* kertoi viime huhtikuussa **Matti Ahteen** nimen julkaisuun liittyneestä jupakasta, Svärd halusi kirjoittaa omia muistojaan aiheesta. Sitä hän on tehnyt eläkkeellä muutoinkin – kaivanut arkistoistaan vanhoja kuvia ja kirjoitellut niistä tarinoita Facebook-seinälleen ystäviensä iloksi.

Yksityiskohdat muistaakseen Svärd pyysi Päivälehden arkistosta *Me Naisten* jutun, jossa kuvia Hilkka Ahteesta oli käytetty. Se löytyi hetkessä.

Svärd pyysi myös juttuun liittyviä kuvia. Eläkkeelle lähtiessään häneltä oli jäänyt Sanomille diafilmejä ja mustavalko- ja värikopioita – miltei kaikki, mitä hän oli liki 20 vuoden aikana kuvannut. Kuvien tekijänoikeudet kuuluvat edelleen Svärdille, niistä valmistetut fyysiset kappaleet Sanomalle.

Mutta julkaisemattomia kuvia Päivälehden arkistossa ei ollut. Etsintätöihin ryhtyi *Helsingin Sanomien* kuvapäällikkö **Markku Niskanen**. Tämäkään ei löytänyt mitään.

”Soitin Markkulle, ja hän sanoi, että ei löydy kuin 1960-luvun kuvia”, Svärd kertoo.

”Järkytyin siitä ihan hirveästi. Makasin vapun sohvalla synkeänä.”

On epäselvää, mitä Svärdin kuville on tapahtunut. Niskanen etsi kuvia ensi sijassa Sanomatalon arkistosta, mistä tosiaan löytyi vain 1960-luvun kuvia *Me Naisista*.

Sanoma-konsernilla on kuitenkin myös Sanoma-arkisto, joka on sijainnut Pitäjänmäessä, Porvoossa ja nykyisin Sanomalassa Vantaalla.

Vuonna 1998 Mätäjoki tulvi Pitäjänmäen arkistoon. Seurasi rauhan ajan pahin arkistotuho. Arkisto muutti väistötilojen kautta Porvooseen ja vuonna 2013 Sanomalaan.

Ahde-kuvat otettiin vuonna 2001. Niinä aikoina – ja myös 1980- ja 1990-luvuilla – otettuja Sanoman aikakauslehtien kuvia löytyi viime keväänä arkistokaapeista Sanomalasta.

Arkistopäällikkö **Vesa Lehtolan** mukaan on mahdollista, että Svärdin kuvia on Sanomalassa muiden *Me Naisten* kuvien joukossa. Etsintä vain on lähes mahdotonta.

Kuvakuorien tiedot ovat puutteelliset, eivätkä kaikki kuvat selvästi ole tallella.

MITÄ MEIDÄN TYÖSTÄMME JÄÄ JÄLJELLE? Hyllykilometreittäin vuosikertoja, miljoonia ja taas miljoonia kuvia, mikrofilmejä, pdf-sivuja ja tietokantoja. Kuvakuoria, paperipusseihin säilöttyjä dioja ja pakastettuja negatiiveja. Verkkosivuja, joiden pohjalla lymyilee juttuja 1990-luvulta.

Journalistista kulttuuriperintöä säilötään Suomessa periaatteessa säntillisesti, jos kyse on paperilla, radiossa tai televisiossa julkaistusta materiaalista. Sanoma- ja aikakauslehdet kerätään Kansalliskirjaston vapaakapalekokoelmaan, ja Kansallisen audiovisuaalisen arkiston radio- ja tv-arkisto tallentaa ohjelmavirtaa.

On kuitenkin paljon sekä vanhaa että uutta, jota ei säilötä yhtä jämttisti.

Lehtien vanhojen kuvien ja negatiivien valtavia kokoelmia vaivaa suurpiirteinen arkistointi ja tietojen puute: kuvista ei välttämättä käy ilmi, ketä niissä on, missä ne on otettu, milloin ja kuka oli kuvaajana.

Digitaalisia sisältöjä taas uhkaa uudistuva tekniikka. Melkein aina, kun tiedotusväline tekee isomman verkkosivu-uudistuksen, juttuja ja kuvia katoaa tai muuttuu lukukelvottomaksi.

Tai sitten iso it-yritys poistaa huonoksi havaitsemansa verkkosivujen rakennuspalikan käytöstä: CNN kertoi syyskuussa, kuinka muun muassa *The Washington Postin*, ABC Newsin ja sen omat syyskuun 11. päivän terroriisikuja käsitelleet verkkosisällöt ovat tuhoutuneet, koska osa sisällöstä oli Flash-muodossa. Ohjelmistoyritys Adobe lopetti verkkosivuilla videosisältöjä pyörittäneen Flash-ohjelmiston tuen viime vuonna.

Osa mediataloista on pyrkinyt korjaamaan rikki meneitä sisältöjä alkuperäisten videotiedostojen turvin. Se on kuitenkin hidasta ja kallista.

Sama ongelma koskee myös suomalaisia mediataloja. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* varhaiset verkkoreportaasit, 2000-luvun alussa julkaistut ”webortaatit” eivät enää toimi, toimituspäällikkö **Esa Mäkinen** kertoo.

Webortaseja reilun vuosikymmenen nuorempi, vuonna 2014 tehty palkittu Estonia-onnettomuutta käsitellyt verkkokokonaisuus meni sekin rikki, mutta toimitus rakensi sen uudelleen.

Yleensä niin ei tehdä, Mäkinen sanoo. Juttuja on niin paljon, että niiden korjaaminen veisi liikaa aikaa.

Median ydintehtävä on tietenkin tuoda yleisön tietoon uusia asioita, ei säilöä vanhaa. Mutta jos journalismi on raakavedos historiankirjoituksesta, näyttääkö nyky-yhteiskunta sadan vuoden kuluttua oudolta, reikäiseltä sekamelskalta?

Kansakunnan muisti hapertuu joka kerran pikkuisen, kun nykyisyydessä tyhjänpäiväiseltä tuntuva pikku-uutinen katoaa lopullisesti.

KANSALLISKIRJASTO ALKOI SÄILÖÄ verkkosisältöjä vuonna 2006 tekijänoikeuslain muututtua. Se tarkoittaa, että suomalaisten uutissivustojen alkutaival on taltioitu vain mediatalojen omiin arkistoihin ja yhdysvaltalaiseen, lahjoitusvaroin toimivaan Internet Archive -palve-

Arkistoihmisten työ ei ole näkyvää ja tuottavaa työtä. Siitä on helppo karsia.

Jaana Ojala, Keskisuomalaisen informaattikko

luun. Sieltä löytyvät esimerkiksi *Hesarin* webortasien jäänteet.

”Meillä on vuoteen 2006 asti aukko”, Kansalliskirjaston palvelupäällikkö **Aija Vahtola** sanoo.

”Tiedämme, että sitä aineistoa on, mutta omalla kansallisella tasolla sitä ei ole olemassa.”

Vahtola vastaa Kansalliskirjaston vapaakappaletoiminnasta. Painotuotteiden sekä e-kirjojen ja -lehtien lisäksi kirjasto tallentaa vuosittain kaikki noin 400 000 fi-pääteistä verkkosivua linkkeineen. Vuosikeräys tuottaa joka vuosi arkistoon noin 20 teratavun verran lisää dataa. Sen lisäksi kirjasto tallentaa muun muassa podcasteja, somesisältöjä ja uutisia.

Uutissisältöjä tallennetaan julkaisusta riippuen joko päivittäin, viikoittain tai kuukausittain noin 500 eri sivustolta. Tallentaminen tapahtuu koneellisesti, mutta sitä vaikeuttavat tiedotusvälineiden erilaiset maksumuurit ja mainosratkaisut.

”Emme ole tällä hetkellä tyytyväisiä siihen laatuun, jota saamme tallennuksella”, Vahtola kertoo.

”Voi olla, että osa sisällöstä, esimerkiksi kuvat, jäävät tallentumatta. Jossain tapauksessa koko juttu.”

Maksumuurien takana olevan sisällön talteen saamisessa Kansalliskirjasto tekee kustantajien kanssa yhteistyötä. Nämä suhtautuvat arkistointityöhön vaihtelevasti. Vahtolan mukaan esimerkiksi kaikkia vapaakappaleita ei saataisi kirjastoon, ellei laki kulttuuriaineistojen säilyttämisestä takaisi kirjastolle oikeutta niihin.

”Jotkut kustantajat pitävät hyvin tärkeänä sitä, että heidän julkaisunsa on osa kansalliskokoelmaa ja että ne säilytetään myös tuleville sukupolville. Sitten on toimijoita, jotka pitävät sitä toissijaisena”, Vahtola sanoo.

TOIMITUKSISSA ARKISTOINNIN TUNTEVAT työntekijät ovat yhä harvemmassa. Vielä vuonna 2012 suomalaisissa tiedotusvälineissä työskenteli yli 80 informaattikkoa. Nyt heitä on Journalistiliiton tilastojen mukaan 22.

Kun mediataloista etsii arkistotuntevaa työntekijää, sellaista ei välttämättä löydy. Sisältöjen säilyttäminen

on vähän kaikkien, muttei oikein kenenkään vastuulla. Haastatteluun tarjotaan milloin päätoimittajaa tai jonkun osaston esihenkilöä, milloin verkkosivujen teknisestä toteutuksesta vastaavaa työntekijää.

Informaattikko **Jaana Ojala** työskentelee *Keskisuomalaisen* toimituksessa. Arkistotyöntekijöitä on noin 90 julkaisua kustantavassa Keskisuomalainen-konsernissa kolme, Ojalan lisäksi kaksi puolipäivästä työntekijää *Savon Sanomissa*. Aikanaan pelkästään *Keskisuomalaisen* tietopalvelussa oli kolme työntekijää.

Keskisuomalaisen yhteinen konserniarkisto koottiin vuonna 2019. Siihen on tullut lisää lehtiä sitä mukaa, kun niitä on ostettu konserniin.

Omaa informaattikkoa yhteisellä arkistolla ei kuitenkaan ole. Sellaisen se Ojalan mielestä kaipasi. Sitä toivovat hänen mukaansa myös arkiston tekniset toteuttajat.

”Mutta aika on sellainen, että luotetaan, että tekniikka toimii, eikä väliin tarvita käsityön tekijöitä”, Ojala sanoo.

”Arkistoihmisten työ ei ole näkyvää ja tuottavaa työtä. Siitä on helppo karsia, kun budjettia pitää saada pienemmäksi – vaikka sanotaankin, että arkisto on pohja toimitustyölle.”

Päivittäin Ojala valvoo, että julkaistut sivut, jutut ja kuvat siirtyvät arkistoon, korjaa tarvittaessa niihin liittyviä metatietoja ja liittää oikaisut arkistojuttuihin. Hänen työhönsä kuuluu nykyisin myös paljon muuta, muun muassa arkistoon liittyvä asiakaspalvelu, tekijänoikeuksien valvonta, kuvien myynti asiakkaille, päiväyrikkötekstien kokoaminen ja viikoittaisen *Vanhat kuvat* -jutun kirjoittaminen.

Keskisuomalaisen juttuja on konserniarkistossa reilu miljoona ja kuvia noin 600 000. Lisäksi Aholaidan toimitiloissa Jyväskylässä on fyysinen arkisto – 50 neliön huone täynnä lehtileikkeitä ja paperikuvia.

Ojala valikoi kuvia digitoitavaksi *Vanhat kuvat* -sarjaa varten, mutta digitoitavia ei tehdä laajasti. Se harmittaa häntä. *Keskisuomalaisen* aiempien vuosikymmenten sivujen digitointi olisi Ojalan mielestä kulttuuriteko, joka palvelisi sekä toimitusta että tutkijoita ja tiedonhakijoita.

”Sanomalehti tallentaa vain itselleen. Vasta nyt on tajuttu, että aineistoa voisi myös myydä”, Ojala sanoo.

Kuvien käyttöä hankaloittaa sekin, että suurimmassa osassa aineistoa ei ole mitään tietoja. Ei paikkaa, ei aikaa, ei henkilöiden nimiä. Negatiivikuoressa saattaa olla vain pari sanaa. Ei sellaisilla tee oikein mitään.

”Mutta ei niitä ole hävitetty. Toivon, ettei koskaan hävitetäkään.”

Teknisten uudistusten ja päivitysten myötä yleisön ulottuvilta on kadonnut paljon: *Suur-Jyväskylä* -lehden pdf-sivut, yli tuhannen sivun kokoelma *Keskisuomalaisessa* julkaistuja Jyväskylän MM-ralleja käsitteleviä juttuja, *Keskisuomalaisen* juttuarkisto ja osa *KSML-tv:n* videoista.

Kaikki ovat kyllä toimituksen omissa arkistoissa tallella, Ojala kertoo.

Printtiarkisto vaatii isot, hyvät, ilmastoidut, kuivat ja turvalliset tilat. Se ei todellakaan ole ilmaista.

Markku Niskanen, Helsingin Sanomien kuvapäällikkö

ARKISTOITAVAT TIETOMASSAT OVAT toimituksissa valtavia. Esimerkiksi STT-Lehtikuvan digitaalisessa arkistossa on vajaa viisi miljoonaa tekstiä ja useita miljoonia kuvia ja videoita.

Yhtiö tallentaa huolellisesti kaiken kuvaajien toimituksen käyttöön antaman materiaalin myöhempää käyttöä ja arkistointia varten. Se on osa bisnesmallia.

Vanhempaa aineistoa, muun muassa radiouutisia, on tallennettu mikrofilmeille. Ne ovat tallessa yhtiön Ruoholahden toimitilojen kellarissa. Siellä, viileissä ja kosteudelta suojatuissa tiloissa, on säilössä myös noin kolme miljoonaa negatiivia.

Lisäksi toisissa, vuokratuissa tiloissa on pakastin, jossa on noin 10000 negatiivia 1950–1960-luvuilta. Pakastimessa ne ovat etikkasyndrooman vuoksi. Se on kemiallinen reaktio, joka vaurioittaa kuvia ja tuottaa etikan hajua.

”Kukaan ei tarkalleen tiedä, mitä siellä on. Sen ajan arkistointitapa ei ollut ihan sama kuin nyt”, STT:n kuvasta ja urheilusta vastaava toimituspäällikkö **Panu Tuunala** kertoo.

Vanhoja negatiiveja oli digitoimassa vuosien ajan oma työntekijä, joka eläköityi hiljattain. Nyt työntekijää ei ole, mutta tärkeimmät kuvat on Tuunalan mukaan digitoitu. Lisää digitoidaan, jos on tarvis.

”Kun yritys ollaan, niin siihen pitäisi liittyä taloudellinen intressi. Emmehän me voi yrityksenä tehdä sitä vain digitoimisen ilosta. Siitä tulee kustannuksia.”

Tuunala pitää Lehtikuvan vanhoja kuvia silti kulttuurihistoriallisesti erittäin tärkeinä. Digitoitujen kuvien metadata eli kuviin liittyvät taustatiedot ovat tarkasti tallennettuja.

”Metadata on kaiken a ja o. Kyllähän jollakin voi olla vaikka millaiset arkistot, mutta ne ovat täysin hyödyttömät, jos metadata ei ole kunnossa.”

Sanomatalon kellarissa Sanoma-arkistossa on *Helsingin Sanomien* kuvapäällikön Markku Niskasen mukaan viidestä seitsemään miljoonaa paperista kuvaa. Digiar-
kistossa niitä on viisi miljoonaa.

Paperikuvista on digitoitu Niskasen mukaan ”pieni osa”. Viimeisin isompi digitointihanke oli 1990-luvulla. Nyt kuvia digitoidaan sitä mukaa, kun ne tulevat esimerkiksi uutistapahtumien myötä ajankohtaisiksi.

”Vaikein aika arkistoinnin kannalta on ollut se väli-vaihe, kun siirryttiin filmistä digitaaliseen. Se ajoittui vuosituhaten vaihteeseen ja siinä on varmasti gäppejä”, Niskanen sanoo.

Niskanen uskoo suomalaisen journalismin historian pysyvän tallessa niin kauan kuin kukaan ei luovu negatiivi- ja printtiarkistoistaan. Aivan itsestäänselvyytenä sitä ei kannata silti pitää.

”Printtiarkisto vaatii isot, hyvät, ilmastoidut, kuivat ja turvalliset tilat. Se ei todellakaan ole ilmaista.”

Osa mediayhtiöistä on päättänyt lahjoittamaan kuva-arkistonsa muistiorganisaatioille. Esimerkiksi Museo-viraston alla toimiva Journalistinen kuva-arkisto pitää huolta muun muassa *Kalevan* negatiivi- ja vedoskokoelmasta, Otavamedian kuva-arkistosta, *Uuden Suomen* ja osin *Iltalehden* kuvakokoelmasta, *Itä-Hämeen* vanhoista negatiiveista sekä kokoelmasta *Maaseudun Tulevaisuu-den* uutis- ja henkilökuvia. Myös *Kainuun Sanomat* on siirtämässä kuva-arkistoaan sinne.

YLEÄ KULTTUURIPERINNÖN VAALIMISEEN velvoittaa kulttuuraineistolaki. Yhtiön kaikki julkaistu av-muotoinen sisältö tallennetaan pitkäaikaiseen säilöön Yle Arkistoon, joka pitää huolta myös yhtiön äänilevystä, valokuva-arkistosta, äänitehosteista ja nuottikokoelmasta.

Arkistoon tallennetaan myös jonkin verran ”työmateriaalia”, esimerkiksi pidempiä haastattelunauhoituksia tai muuta raakamateriaalia, Yle Arkiston arkistopäällikkö **Elina Selkälä** kertoo.

Kaikki uusi materiaali tallentuu arkistoon digitaalisena. Vanhoista tv- ja radio-ohjelmista on digitoitu Selkälän arvion mukaan nyt reilut 90 prosenttia. Siihen on mennyt yli kymmenen vuotta.

”Sillä keinoin on varmistettu se, että vanha aineisto säilyy. Kuva- ja ääninauhat eivät ole ikuisia”, Selkälä sanoo.

Hänen mukaansa myös digitaalista kokoelmaa tarkkaillaan koko ajan, jotta sitä pystytään toistamaan tulevaisuudessa.

Ylen tekstimateriaalit uutisissä säilyvät kuvineen sen sijaan eivät mene Ylen arkistoon, vaan ne pysyvät julkisina Ylen verkkosivustolla. Yle avasi verkkosivustonsa vuonna 1995, ja haun avulla vanhoja juttuja löytyy ainakin vuoteen 1997 saakka.

Arkistojen kannalta verkkosivujen uudistukset ovat herkkiä hetkiä, Yle Newslabissa palvelukehityksen päällikkönä työskentelevä **Aki Kekäläinen** kertoo. Silloin niistä uhkaa kadota jotain. Silti vaiva vanhojen juttujen muuttamisesta uudelle alustalle on haluttu aina nähdä.

”Juttujen tekstit ovat erittäin todennäköisesti olemassa vielä vuosikymmenien päästä. Mutta kaikki muu sisältö on sitten vähän isompi kysymysmerkki”, Kekäläinen sanoo.

Usein helposti rikki menevät toteutukset ovat Kekäläisen mukaan vielä journalistisesti erityisen perustelluja, pitkään hiottuja kokonaisuuksia, kuten juttu, jossa voi kokeilla itse valtion budjetin tasapainottamista.

Edes Yle ei kuitenkaan lähde jälkikäteen korjaamaan niitä.

”Se, että pitäisi korjata vanhoja juttuja, eikä tehdä

uusia, on käytännössä mahdotonta.”

Yleisön pääsy vanhojen artikkelien äärelle hankaloittaa myös se, ettei niihin juuri linkitetä, eikä niitä juuri lueta. Siksi ne eivät myöskään nouse hakualgoritmien suosikeiksi. Jos haluaa löytää 1990-luvulla tehdyn verkkojutun, pitää todella tietää, mitä etsii.

”Jo vuoden vanha uutinen on tosi vanha”, Kekäläinen sanoo.

Juttujen eri versiot tallentuvat toimitusjärjestelmään. Ylen verkkosivuilla ne eivät ole yleisön saatavilla. Yle säilyttää toimitusjärjestelmässään erilaisia otsikoita virheiden varalta vähintään 21 päivää, mutta käytännössä useamman vuoden.

Muut toimitukset tallentavat päivittyviä verkkojuttuja vaihtelevasti. Esimerkiksi STT tallentaa juttujen kaikki eri versiot. *Keskisuomalaisen* arkistoon päätyy vain ensimmäisenä verkkoon mennyt versio, johon tarvittaessa liitetään myöhemmin esimerkiksi oikaisu. Muut verkkojuttuun tehdyt muutokset eivät siirry varsinaisen toimitusjärjestelmän arkistoon.

Helsingin Sanomissa juttujen erilaiset otsikot ja verkkosa päivitettyjen juttujen eri versiot säilyvät noin kuu-kauden ajan. Pidempään säilytykseen jutuista päätyy vain viimeinen versio.

SITTEN ON JOURNALISTISIA SISÄLTÖJÄ, joita ei käytännössä arkistoida toimituksissa juuri lainkaan. Suoraan sosiaalisen median kanaviin tehdyt journalistiset sisällöt, kuten journalistien Twitter-viestit tai uutisiin liittyvät Instagram-postaukset mielletään toistaiseksi harvassa mediatalossa sisällöksi, jota pitäisi tallentaa.

Moni talo luottaa siihen, että ulkomaisten yhtiöiden palveluihin ladattu sisältö säilyy ainakin sen aikaa, kun se on tärkeää. Siinä on riskinsä. Esimerkiksi **Donald Trumpin** twiittejä käsitelleistä Ylen verkkojutuista katosivat kaikki upotetut twiitit sen jälkeen, kun Twitter jäädettiin Yhdysvaltain tuolloisen presidentin tilin.

Yle Arkiston arkistopäällikkö Elina Selkälä kertoo, että yhtiö pyrkii tallentamaan omia somesisältöjään mahdollisimman kattavana otoksena. Ylen toimituksissa tehdään sisältöjä suoraan muun muassa Tiktokkiin ja Instagramiin.

”Tallennamme sellaista, mitä voidaan käyttää uudestaan, mutta myös säilöäksemme ajankuvaa.”

Osa somemateriaaleista säilyy palveluissakin vain vuorokauden. Sitä julkaistaan paljon ja nopealla tahdilla. Selkälä on huolissaan siitä, että iso osa lasten ja nuorten nykyarjesta ei jää historiaan.

”Olemme miettineet kovasti, saammeko talteen riittävästi.”

Kansalliskirjasto tallentaa sisältöjä muun muassa Instagramista, Youtubesta ja Facebookista. Vajaa vuosi sitten se aloitti jatkuvan Twitter-keräyksen, jossa tallennetaan noin 2300 Twitter-tiliä. Mukana on muun muassa tiedotusvälineitä, kulttuurilaitoksia, yliopistoja, someaktiiveja ja julkisuuden henkilöitä. Kirjasto tallentaa esimerkiksi politiikantoinimittajien ja muiden näkyvien ja aktiivisten journalistien twiittejä.

Palvelupäällikkö **Aija Vahtolan** mukaan somesisältöjä halutaan tallentaa, sillä tässä ajassa käyty julkinen keskustelu ei tapahdu enää vain sanomalehtien yleisönosastoilla.

”Tallennustekniikka tulee aina askeleen julkaisutekniikan kehittymisen perässä. Pitäisi tietää

etukäteen, mitkä ovat ne alustat tai tekniset ratkaisut, joihin kannattaisi panostaa.”

ARKISTOJA TEHDÄÄN SEURAAVILLE sukupolville, satojen vuosien päähän. Se on aika, jonka kirja säilyy. Mikrofilmeillekin luvataan 500 vuoden ikää. Digitaalisten arkistojen käyttöä pitäisi olla tietysti yhtä pitkä.

Onko se mahdollista? Sitä ei voi etukäteen oikein tietää.

Kansalliskirjaston säilömät digitaaliset aineistot tallennetaan Tieteen tietotekniikan keskuksen CSC:n palvelimille. Aija Vahtolan mukaan tänä syksynä aletaan suunnitella, miten aineistot muutetaan vanhenevasta arkistotiedostoformaattista uuteen – ensimmäistä kertaa digiarkiston historian aikana.

Säilöminen on hankalaa, mutta vielä hankalampi on arvioda sitä, mitä kannattaa säästää ja mikä on oikeasti turhaa.

Saattaa olla, että jokin sellainen, joka myöhemmin osoittautuu tärkeäksi tai kaivatuksi, on tuhottu tai ainakin hukassa.

Ulla-Maija Svärd alkoi Sanoma-uransa loppuvaiheilla tallentaa digikuvia itselleen, omiin arkistoihinsa. Oli tullut olo, että niin kannattaa tehdä. Joitakin muitakin kuvia hänellä on, myös pari Hilkka Ahteesta.

”Kuvat ovat historiallisia dokumentteja alasta, vaikka ne kuinka ovatkin aikakauslehtien kuvia. Niissä näkyy sen ajan ihmisiä, kulttuurielämää ja politiikkaa”, Svärd sanoo.

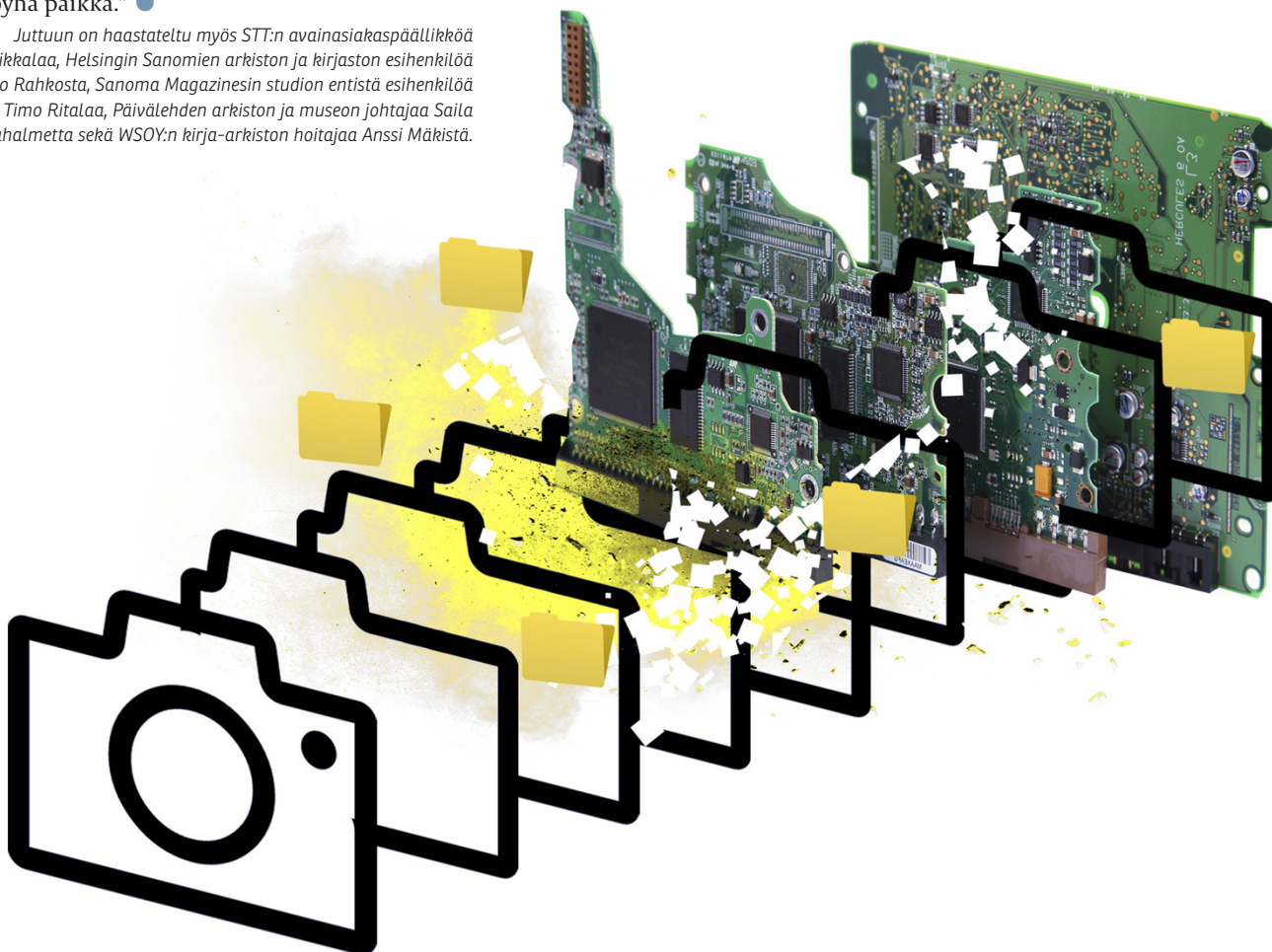
Hän pitää kuvien hukkaamista sivistymättömänä ja ymmärtämättömänä.

”Onko kyse vain taloudellisesta edusta? Minulle arkistot ovat pyhä paikka.” ●

Juttuun on haastateltu myös STT:n avainasiakaspäällikköä Maija Paikkalaa, Helsingin Sanomien arkiston ja kirjaston esihenkilöä Jarkko Rahkosta, Sanoma Magazinesin studion entistä esihenkilöä Timo Ritalaa, Päivälehden arkiston ja museon johtajaa Saila Linnahalmetta sekä WSOY:n kirja-arkiston hoitajaa Anssi Mähistä.

Mihin journalismia tallennetaan?

- Kansalliskirjasto säilyttää vapaakappaleet sanomalehdistä ja tallentaa muun muassa lehtien verkkosivuja, digilehtiä ja podcasteja. Aikakauslehtiä arkistovat myös viisi muuta kotimaista vapaakappalekirjastoa.
- Kansallisen audiovisuaalisen instituutin radio- ja tv-arkisto tallentaa keskeisten kotimaisten radio- ja tv-kanavien ohjelmavirran kokonaisuudessaan sekä näytteitä lähes sadalta kanavalta. Lisäksi arkistoon pitää toimittaa alkuperäistasoinen kappale ensiesityksensä saavista ohjelmista. Velvoite ei koske Ylelle tehtyjä ohjelmia, sillä Yle arkistoi ne itse.
- Museoviraston Journalistinen kuva-arkisto tallentaa suomalaisia lehtikuvakokoelmia. Se myös kerää tietoja erilaisista suomalaisista lehtikuvakokoelmista ja siitä, missä niitä säilytetään.
- Helsingin Sanomien Säätiön ylläpitämä Päivälehden arkisto tallentaa Sanoman julkaisujen lisäksi muun muassa juttujen tausta-aineistoja, henkilöstön haastatteluja sekä toimitusten ja päätoimittajien kirjeenvaihtoa. Esimerkiksi **Kaius Niemen** kirjeenvaihto päättyi aikanaan Päivälehden arkistoon.
- Journalistisia aineistoja tallennetaan myös alueellisiin keskusmuseoihin osana muita kokoelmia sekä yksityisiin, johonkin teemaan keskittyviin museoihin. Tampereen kaupungin ylläpitämä mediamuseo Rupriikki tallentaa joukkoviestinnän ja median historiaa. Yksityinen työväenmuseo Verstaas taas säilyttää vanhojen työväensanomalehtien kuva-arkistoja.

JOKESIN APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön syksyn apurahahaku alkaa. Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuille työskenteleville ja työskennelleille journalisteille. Sananvapauden apurahat ja Jyrki A. Juutin muistostipendit myönnetään Journalistiliiton jäsenille.

HAKUAIKA

Apurahojen haku alkaa **14. lokakuuta ja päättyy 12. marraskuuta kello 16**. Apurahahaa haetaan Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta.

Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla hakuajan loppuun mennessä, muuten sitä ei oteta käsittelyyn.

KOPIOSTO-APURAHAT

Kopiosto-apurahoja myönnetään vapaamuotoisiin perusteltuihin käyttö-tarkoituksiin. Lisäksi myönnetään opiskelijastipendejä, työskentelyapurahoja ja apurahoja säätiön kursseille. Alaa hyödyttävään akateemiseen tutkimukseen jaetaan Jokes-apurahoja.

JOKES-APURAHAT ALAN TUTKIMUKSEEN

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö tukee sananvapauden ja journalistisen työn tutkimusta sekä yleisesti alaa hyödyttävää journalististen sisältöjen ja yhteiskunnallisen kehityksen suhteeseen liittyvää tutkimusta. Tähän tarkoitukseen säätiö jakaa 27 218 euron Jokes-apurahoja vuoden tutkimustyöskentelyyn. Apurahasta 23 668 on tarkoitettu työskentelyyn ja 3 550 euroa MyEL-vakuutuksen kuluihin.

TYÖSKENTELYAPURAHAT

Työskentelyapurahoilla halutaan antaa mahdollisuus tutkivaan journalistiseen työhön, omaan erikoisalaan syventymiseen tai taustatyöhön. Näihin tarkoituksiin jaetaan 6 000 euron apurahoja.

OPISKELIJASTIPENDIT

Säätiö jakaa 900 euron stipendejä alan opiskelijoille opinnäytetyön tekemiseen.

SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan Journalistiliiton järjestötyöhön aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatkoja joko kotimaassa tai ulkomailla.

JYRKI A. JUUTIN MUISTOSTIPENDIT

Jyrki A. Juuti toimi Suomen Sanomalehtimiesten Liiton puheenjohtajana vuosina 1963–1974.

Muistostipendeinä myönnetään yhteensä 6 000 euroa ammattiyhdistys-toiminnassa tarvittavien edunvalvontavalmiuksien kehittämiseen.

SÄÄTIÖN KIELIKURSSIT

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista. Säätiön kahden viikon kielikursseilla apuraha kattaa kurssimaksun, matkat ja majoituksen. Kielikurssit sisältävät noin 45–60 oppituntia.

Opetukseen sisältyy kohdemaan sosiaalista ja tapakulttuuria käsittelevää keskustelua, arkikieltä ja retkiä.

1. Englanti, Lontoo	(8 kurssilaista)	5.–18.6.2022
2. Espanja, Madrid	(6 kurssilaista)	8.–21.5.2022
3. Italia, Firenze	(6 kurssilaista)	8.–21.5.2022
4. Ruotsi, Tukholma	(8 kurssilaista)	8.–21.5.2022
5. Saksa, Berliini	(6 kurssilaista)	8.–21.5.2022

SÄÄTIÖN KURSSIT

1. MOBIILIVIDEOTYÖPAJA

25.–27. toukokuuta 2022, Tekniskan salit, Helsinki

Jokesin kolmen päivän intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella sekä tekemään koukuttavaa videosisältöä sosiaaliseen mediaan.

Koulutuksesta vastaa Mark Egan Purple Bridge Mediasta. Opetuskieli on englanti. Kurssille valitaan 12 journalistia.

2. BRUCE GILDEN -WORKSHOP

Aika: 25.–29. huhtikuuta 2022, Tekniskan salit, Helsinki

Viiden päivän workshopiin valitaan 12 lehtikuvaajaa. Opetuskieli on englanti.

“Bruce Gilden brings to his master class his unique style of street photography which has truly become his own over the past 40 years of working in New York City and other urban areas, both in the US and abroad. He will work with the students to teach them how to improve their pictures shot in the streets by best identifying their working “style” for street photography, and define their personal vision.

3. INSTAGRAM JOURNALISTIN TYÖKALUNA

Aika: 2.–3. helmikuuta 2022

Kahden päivän verkkokurssilla otetaan Instagram haltuun: miten luodaan yleisöjä, millaisia videoita ja livefeedejä instaan kannattaa laittaa ja millaisia tarinankerronnan tekniikoita Instagramissa käytetään. Luento-jen lisäksi kurssilla tehdään käytännön harjoituksia.

Koulutukseen valitaan enintään 15 journalistia. Opetuskieli on englanti. Koulutuksesta vastaa Mark Egan Purple Bridge Mediasta.

4. HAASTATTELEMISEN MESTARIKURSSI

Aika: 8.–11. kesäkuuta 2022, Helsinki

Säätiön neljän päivän intensiivikurssilla keskitytään haastattelemiseen, yhteen journalistisen työn perustaidoista. Kurssi on tarkoitettu jo alalla toimiville journalisteille. Mukaan valitaan hakemuksien perusteella 12 journalistia.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki

Lue koko hakuilmoitus osoitteessa: www.jokes-saatio.fi. Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies, puh. 050 551 3961, toimisto@jokes-saatio.fi.

Entinen toimittaja Timo Harakka joutuu ministerinä rajaamaan Yleä ja tinkimään mediakritiikistä. Pysyvä mediatuki jää seuraavalle hallitukselle.

Marja Honkonen, teksti • Meeri Utti, kuvat

Joku uutinenkin tähän juttuun olisi varmasti kiva, **Timo Harakka** sanoo – mutta sellaista liikenne- ja viestintäministerillä ei oikein ole tähän hätään tarjota. Ministeri voi luvata toimialalleen lähinnä lisää rahaa tai uutta lainsäädäntöä, mutta median koronatuot on jo jaettu, Yle-laki on eduskunnassa ja lehtien jakelutuki valmistelussa.

Ne ovat liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakan (sd.) kauden toistaiseksi merkittävimmät mediapoliittiset teot. Ja siihen ne saattavat hyvin jäädä.

Mutta on sentään kahvia, konvehteja ja kivennäisvettä – ja tämä pienelle lehdelle avokätinen puolentoista tunnin haastattelu- ja kuvausaika.

Harakka keventää tunnelmaa kertomalla, ettei valtiovarainministeriön palaverissa ole tarjolla yleensä muuta kuin kivennäisvettä. Viesti sekin, hän tuumii.

Pysyviä tukia ministeriöstä ei ole tiedotusvälineille herunut. **Sanna Marinin** (sd.) hallitus ei ole toistaiseksi esittänyt pysyvään mediatukeen rahaa sen enempää ensi vuoden talousarvioesitykseen kuin valtion pitkän aikavälin menokehyyksiin.

”On todennäköistä, ettei tämän hallituksen kehyksistä löydy sille tilaa. Se ei tarkoita, että olimme todenneet, että unohdetaan koko juttu”, Harakka sanoo.

”Mediatuki valmistellaan siihen pisteeseen, että

heti kun löytyy rahoitus, se voidaan ottaa nopeasti käyttöön.”

Mediatuki on siis toisin sanoen jäämässä seuraavan hallituksen kontolle.

Muissa Pohjoismaissa mediaa tuetaan vuosittain 40–70 miljoonalla eurolla. Suomessa jaetaan kulttuurilehdille ja vähemmistökieliselä tiedotusvälineille siihen verrattuna vaatimattomia summia.

Hallituskauden alussa media-ala elätteli toiveita, että myös Suomen tuet saataisiin pohjoismaiselle tasolle: Hallitusohjelmaan oli kirjattu median tukeminen. Pian viestintäministerinä aloitti toimittajataustainen Harakka.

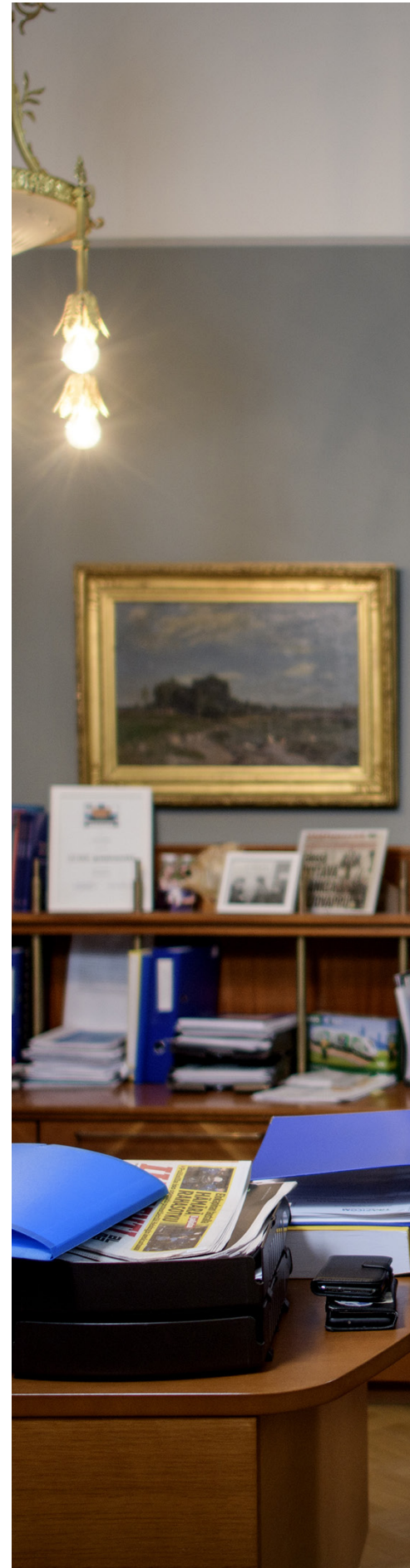
Sitten tuli korona, joka entisestään korosti luotettavan uutisoinnin välttämättömyyttä. Jakoon tuli kriisitukea, vähänlaisesti mutta kuitenkin.

Viime huhtikuussa media-alan toimijoista ja asiantuntijoista koottu työryhmä esitti Suomeen pysyvää mediatukea, josta merkittävä osa jaettaisiin mediayhtiölle toimituksellisenä tuotantotukena.

Kaupallinen media olisi voinut saada verorahaa uutis- ja ajankohtaissisältöjä tekevien journalistien palkkoihin ja freelancereiden palkkioihin.

Miksei ministeri saanut hallituskumppaneita vakuuttamaan pysyvän tuen tarpeellisuudesta?

”Kansalaisille on kohtalaisen vaikea perustella, mihin tukea tarvitaan. Kyse on kuitenkin yksityisen liiketoiminnan tukemisesta ja trendi on se, että yritystuista halutaan

Timo Harakan työhuoneen seinää koristaa liikenne- ja viestintäministeriössä presidentin kuvan sijaan Anja Reposen Hesarin Kuukausiliitteelle tekemä kuvitus Sanna Marinista. Se on Harakan mukaan pieni kannanotto laadukkaasta kuvajournalismin puolesta: ammattikuvaajat kritisoivat aikanaan Sauli Niinistön virallisen potretin laatua ja sitä, ettei sitä ottamaan valittu ammattikuvaa-jaa. Kuvauksen jälkeen myös Niinistön kuvalle on löytynyt työhuoneesta uusi paikka.

Korona-aika on liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakan mukaan korostanut, miten tärkeää luotettava tiedonvälitys on kriisitilanteissa. Hän ihailee tapaa, jolla journalistit ovat tehneet työtään pandemian aiheuttamien paineiden ja alan liiketaloudellisen ahdingon ristivedossa. ”Kyllä journalistit ovat sankareita tässä yhteiskunnassa.”

päästä eroon. Eivät kansalaiset ole hahmottaneet vaaran olevan niin ilmeinen kuin mitä me alan sisällä ajattelemme”, Harakka sanoo.

Moni alan toimija, kuten Journalistiliitto, ei pidä mediatukea yritystukena, vaan demokratia-tukena. Mediatukia pidetään demokratian tukemisena myös muissa Pohjoismaissa.

Mutta ei mediakaan ole ollut mediatuesta niin kovin innostunut, Harakka muistuttaa.

Kun selvityshenkilö **Elina Grundström** keväällä 2020 esitteli ensiehdotuksen median koronatuon jakamisesta ja mallista pysyvälle tuelle, muun muassa *Iltalehden* ja *Turun Sanomien* päätoimittajat pitivät tukea vaarallisena työkaluna vaikuttaa vapaaseen mediaan.

Harakka pitää pelkoa liioiteltuna.

”Ei sellaista ole ollut kenelläkään edes pienessä mielessä, että lähdetäisiin puuttumaan sisältöihin. Siinä oli kyse tahallisuudesta väärinymmärtämisestä”, Harakka sanoo nyt.

7,5 miljoonan euron koronatuki jaettiin mediayhtiöille journalistiseen työhön tarkoitettuna palkkatukena. Laskennallisesti sen pitäisi tuottaa tukiajalla noin sata työpaikkaa. Tulokset selviävät vuoden lopussa, kun tukea saaneet raportoivat sen käytöstä.

Harakka pitää palkkatukea hyvänä mediatuen mallina, joka kohdistuu juuri oikeaan paikkaan, journalismin tekijöihin ja journalistiseen ammatitaitoon.

”Olen varma siitä, että jotkut ovat pystyneet keskittymään sen turvin kunnianhimoisiin juttukokonaisuuksiin, ehkä päässeet alalle sisään

tai sitten jonkun kuormaa on voitu keventää jakamalla töitä. Toivon, että se on tuntunut työpaikoilla arjessa.”

Koronatukea kiiteltiin monissa yrityksissä. Pysyvään mediatukeen verrattuna se tuntui silti, no, kivennäisvedeltä.

TIMO HARAKKA ALOITTI Antti Rinteen (sd.) hallituksessa työministerinä kesäkuussa 2019. Puolta vuotta myöhemmin Rinne erosi, Sanna Marin nousi pääministeriksi ja Harakka siirtyi tämän tilalle liikenne- ja viestintäministeriksi.

Media-ala oli tyytyväinen ja toiveikas. Viestintäpolitiikasta vastaisi entinen journalisti ja yläläinen, joka on määrätietoinen, tuntee alan eikä pelkää suututtaa muita.

Maineensa kipakkana journalistina Harakka hankki koko kansan tuntemana juontajana *Pressi-klubi-* ja *Musta Laatikko-*ohjelmissa, kolumnistina ja tietokirjailijana. Journalistin uransa viime vaiheissa hän keskittyi eritoten talouskysymyksiin.

Europarlamenttiin, eduskuntaan ja demareiden puheenjohtajaksi pyrkiessään Harakka on halunnut profiloitua uuden ajan talous- ja veropolitiikan tuntijana, ei minään vanhan liiton siltarumpu- ja yritystukiukkelina.

Olisiko hän jäänyt mieluummin työministeriksi?

”Ajattelin, että kysyt, olisinko mieluummin ollut valtiovarainministeri! Olisi ollut erinomaista, jos se olisi ollut mahdollista”, Harakka sanoo.

Mutta on liikenne- ja viestintäministerin työkentälläkin paljon sellaista, johon ”oma osaami-

nen osuu”, Harakka sanoo. Haastattelussa hän syttyy, kun pääsee puhumaan datatalouteen liittyvistä hankkeista ja kolmen ministeriön yhteisestä digiministeriryhmästä.

”Esitin jo ennen vaaleja, että Suomessa pitäisi olla digiministeri. Nyt on kolme, toki jokainen vuorollaan.”

Liikennekysymykset taas ovat valtava tontti. Niihin verrattuna media-ala ei yksinkertaisesti herätä kovin paljon huomiota.

Se näkyy Harakan mukaan myös tarmokkuudessa, jolla häneen ollaan yhteydessä.

”Liikenteeseen liittyy media-alaan verrattuna monta sataa kertaa enemmän lobbaamista. Se on ymmärrettävää, koska maakuntalehdissä kansanedustajien onnistumista mitataan usein sillä, miten hyvin he ovat onnistuneet hoitamaan oman vaalipiirinsä teiasioita.”

Yhteydenpito media-alaan ei ole Harakan mukaan ollut kovin tiivistä siitä huolimatta, että *Iltalehti* kertoi viime maaliskuussa Ylen toimitusjohtajan **Merja Ylä-Anttilan** päässeen vaikuttamaan suoraan Yle-lain valmisteluun.

Harakka vakuuttaa pitävänsä aivan yhtä lailla yhteyttä myös kaupalliseen mediaan. Korona-aikana hän on tosin päässyt tapaamaan ihmisiä ylipäätään huonosti. Ehkä se kertoo myös siitä, että alan tilanne on ihan hyvä, Harakka aprikoi.

”Ei ole ollut sellaista tarvetta, että oltaisiin puhelinlinjat kuumina.”

Kävikö media-alalla siis hyvä herraonni, kun ministeriksi saatiin juuri Timo Harakka? Itse hän arvioi onnistuneensa viestintäministerin tehtävissä

ihan hyvin, kun ottaa huomioon, miten vaatimat-
tomat esimerkiksi median tuet ovat aiemmin ol-
leet. Nyt niitä sentään selvitetään.

”Mielestäni rima ei ollut kauhean korkealla.
Vähän vaatimattomallakin hypyllä sen saa ylitet-
ty”, Harakka sanoo.

”Varmasti oma taustani auttoi laittamaan tuki-
järjestelyitä eteenpäin, vaikka ne eivät ole taloudel-
lisessa mielessä olleet kovin maata mullistavia.”

Mediatuen lisäksi liikenne- ja viestintäminis-
teriö suunnittelee lehdistölle jakelutukea, jolla tur-
vattaisiin sanomalehtien viisipäiväinen jakelu
postilain muutoksen jälkeenkin. Se toteutuu me-
diatukea todennäköisemmin: hallituksen esitys
asiasta on määrä antaa loppuvuodesta.

Lisäksi ministeriö kertoi 7. lokakuuta perusta-
neensa opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa
työryhmän selvittämään sitä, voisiko isot av-
toimijat, kuten Netflix, Amazon tai HBO, velvoit-
taa investoimaan suomalaisiin sisältöihin.

”Kansanedustajana pystyy käymään mediakriittistä keskustelua, mutta nyt se tulkitaan vaikuttamisyrityksiksi.

Timo Harakka, liikenne- ja viestintäministeri (sd.)

YLE-LAIN UUDISTAJAKSI HARAKKA päätyi kaupallisen
median etujärjestön Medialiiton pakottamana.

Medialiitto kanteli vuonna 2017 Ylen tekstisisäl-
löistä Euroopan komissiolle. Epävirallisten neu-
vottelujen jälkeen hallitus antoi esityksensä Yle-
lain muuttamisesta viime joulukuussa.

Sen jälkeen Medialiitto on moittinut lakia liian
vähän Ylen toimintaa rajaavaksi ja Yle jo valmiiksi
ajastaan jälkeen jääneeksi. Lakia vastaan on kerät-
ty myös kansalaisaloitteen verran nimiä. Nyt se
on eduskunnan käsiteltävänä.

Sitten, viime toukokuussa, EU:lle kanteli Sano-
ma – tällä kertaa Yle Areenasta ja Ylen sähköisistä
oppimissisällöistä.

Ministeriä harmittaa, että kotimaiset mediayhti-
öt käyttävät voimiaan keskinäiseen kinasteluun.
Mainoseurot valuvat kuitenkin etupäässä globaalien
alustayhtiöiden taskuun.

Ei Ylen roolin arviointi ole Harakan mielestä
silti huono asia. Yle-laki on hänen mielestään ol-
lut selvästi puutteellinen, ja nyt sen korjataan.

Entä mitä mieltä Harakka itse on Ylen toimin-
nan rajaamisesta?

”Onko sillä oikeastaan merkitystä, mikä minun
kantani tässä on”, Harakka hymähtää.

Häntä ei harmita tulla muistetuksi Ylen toimit-
tajana, joka ministeriksi tultuaan rajasi Ylen toi-
mintaa.

”Lakiesitys lähtee siitä, että laissa on ollut kor-

jaamisen varaa. Silloin jään historiaan – jos tällai-
sesta detaljista jää historiaan – ministerinä, joka
paransi Yle-lakia.”

MINISTERIROOLISSA HARAKKA JOUTUU olemaan sano-
jensa kanssa tarkka, paljon tarkempi kuin esimer-
kiksi kansanedustajana, saati journalistina.

”Oma sananvapaus ei ole mitenkään lisääntynyt
tänä aikana. Kansanedustajanakin pystyy käymään
mediakriittistä keskustelua, mutta nyt se tulki-
taan vaikuttamisyrityksiksi”, Harakka sanoo.

”Ei tässä asemassa voi harrastaa sellaista me-
diakritiikkiä, jota varten olen perustanut ohjel-
mankin Yleisradioon.”

Vaihtoehtoksi jää median kehuminen ja kiit-
täminen. Harakka suosittelee tarkastamaan
Twitter-tiliään, millaista journalismia hän on
halunnut itse suositella seuraajilleen. *Hesari, He-
sari, Seura, Talouselämä, Hesari, Hesari, Yle, Hesari.*

Harakka kiittelee muun muassa *Hesarin* toi-
mittajaa, joka soitti hänelle päivän myöhässä jä-
tetystä vaalirahoitusilmoituksesta ja tivasi syytä
laiminlyönnille.

”Ilahduin tarkkuudesta. Olin toimittaja
aikana, kun kauppasopimuksia ja rakennus-
oikeuksia sumplittiin kenenkään tietämättä.
Avoimuudessa menty hyvään suuntaan”,
Harakka twiittasi 17. elokuuta.

Josko kritiikkiä kuitenkin vähän irtoaisi?
Valtioneuvoston viestintäjohtajan paikalta
lähtenyt Päivi Anttikoski moitti syyskuussa
Suomen Lehdissä pääministerin aamiaisostok-
siin liittynyttä kohua sisäänpäin kääntyneeksi
”menninkäisjournalismiksi”. Jutun mukaan
Anttikoski repesi nauruun, kun häneltä kysyt-
tiin, pitääkö hän toimittajien suhtautumista
naisvaltaiseen hallitukseen edelleen ”todella
asiallisena”. Ei pidä.

Onko Harakka samaa mieltä?

Hetken mietittyään viestintäministeri muo-
toilee kyllä havainneensa politiikan journalis-
missa tytöttelyä.

”Meille liituralakeski-ikäisille miehille, joilla
miehellään on vielä liikkeenjohdon taustaa, sal-
litaan asioita, jotka eivät ole nuorille naispoli-
tiikoille hyväksyttäviä”, Harakka sanoo.

”Se on kulttuurinen syvärakenne, joka ei
muutu sormia napsauttamalla. Ei siitä voi
oikein ketään syyttää.”

Harakan mukaan joillekin (”Nostamatta
esiin mitään tiettyä esimerkkiä.”) on tuottanut
sopeutumisvaikeuksia se, että vallan kovassa
ytimessä on viisi nuorta puoluejohtajanaista.
(”Anna-Majakin on minusta nuori.”)

”Jos joku on sitä mieltä, ettei sitä ole havait-
tavissa, niin olkoon niin. Mutta uskon, että aika
moni ymmärtää, mitä ajan takaa.”

Omasta mediakohtelustaan hän ei purnaa.

”Ei politiikolla valitusoikeutta. Ei ole mitään
hovia, jossa voisi kääntää tuomion. Sillä men-
näin.”

Miten sitä journalismia sitten pitäisi teh-
dä? Mitä *Mustan Laatikon* ja *Pressiklubin* Timo
Harakka kysyisi liikenne- ja viestintäministeri
Timo Harakalta?

”Peruskysymys 30-vuotisella urallani on ollut
'missä rahat'? Kun seuraa rahaa, *follow the money*,
saa yleensä vastauksia tärkeimpiin kysymyksiin.”

Erityisen kohtalokas rahakysymys on Harakan
mielestä kyberturvallisuuden kohdalla. Esimer-
kiksi Vastaamo-tietomurto osoittaa hänen mieles-
tään, miten elintärkeää ja ajankohtaista tietosuo-
jaan olisi panostaa.

”Tämä pienenä vinkkinä toimittajille!” ●

Timo Harakka, 58

- Liikenne- ja viestintäministeri ja
SDP:n toisen kauden kansanedus-
taja.
- Aloitti uransa äänekoskelaisen
Sisä-Suomen Lehden kesätoi-
mittajana. Työskennellyt myös
Jyväskylän Ylioppilaslehden pää-
toimittajana, *Ylioppilaslehden* toi-
mitussihteerinä, *Vihreän Langan*
päätoimittajana ja kolumnistina
muun muassa *Helsingin Sanomis-
sa*, *Ilta-Sanomissa*, *Suomen*
Kuvalehdessä ja *Talouselämässä*.
- Työskenteli Ylellä vuosina
1997–2013. Teki *Musta Laatikko-*
Pressiklubi- ja *10 kirjaa* -ohjelma-
sarjoja.
- Kirjoittanut viisi tietokirjaa,
näytelmän ja tv-elokuvan.
- Oli ehdolla eduskuntaan vuosina
1987 ja 1995 sitoutumattomana
vihreiden ehdokkaana ja europar-
lamenttiin vuonna 2014 SDP:n
ehdokkaana. Valittiin eduskun-
taan vuonna 2015 Uudeltamaalta.
- Pyrki demarien puheenjohtajaksi
vuonna 2017 ja varapuheenjohta-
jaksi vuonna 2020.
- Koulutukseltaan teatteritaiteen
maisteri Teatterikorkeakoulun dra-
maturgian koulutusohjelmasta.
- Äänekosken *Kaupunkisanomien*
osakas. Yhtiö ei saanut eikä hake-
nut median koronatukea.

Aina vain jääkarhuja. Ilmastouutisten kuvitus on kaukaista ja yksipuolista.

Anna-Sofia Nieminen, teksti ● Kimmo Taskinen / Helsingin Sanomat, Alexander Grir / Lehtikuva / AFP, Lucas Jackson / Reuters / Lehtikuva, Alexander Beltesepa / EPA-EFE, Carl de Souza / Lehtikuva / AFP, Yannis Kolesidis / EPA-EFE, Lennart Holmberg, Vesa Joensuu / Raahen seutu, kuvat

Ilmastouutisia kuvittavat jääkarhukuvat voisi unohtaa kokonaan, sanoo tutkija **Jenni Niemelä-Nyrhinen** Tampereen yliopistosta. Jääkarhukuvilla on aikanaan ollut roolinsa ilmastokriisin tuomisessa tutuksi ihmisille, mutta nykyään ne eivät enää palvele lukijaa eivätkä aktivoi toimimaan.

”Jääkarhukuva ei kerro ainakaan siitä, että jutussa olisi tarjolla jotain uutta informaatiota”, Niemelä-Nyrhinen toteaa.

Hän tutkii kollegansa **Niina Uusitalon** kanssa sitä, miten journalismissa voisi uudistaa tapoja kuvittaa ilmastokriisiä.

Ilmastokriisin kuvasto on tutkimuksen perusteella hyvin yksipuolista. Samat kuva-aiheet toistuvat tiuhaan. Tyypillistä kuvastoa ovat jääkarhujen lisäksi esimerkiksi jäätiköt, luonnonkatastrofit ja tehtaiden tupruttavat savupiiput.

Samanlaista kuvastoa on myös monissa suomalaisten tiedotusvälineiden jutuissa, jotka käsittelevät IPCC:n elokuussa ilmestynyttä raporttia. Journalisti kysyi kahdeksan tiedotusvälineen edustajalta, millä perusteella niiden verkkojuttuihin on valittu pääkuvat tai ensimmäiset valokuvat, ja mitä he ajattelevat ilmastojuttujen kuvittamisesta ylipäätään.

Niemelä-Nyrhinen toteaa, että tutkimusten mukaan dystooppinen kuvasto herättää tunteita, kuten pelkoa ja syyllisyyttä, mutta jää kaukaiseksi ja voi myös lamaannuttaa.

”Minäkin ohitan uutisia ilmastoraporteista, koska en jaksakaan sitä katastrofia niin paljon. Katastrofikuva ei minulla helpota asian vastaanottamista yhtään”, Uusitalo kertoo.

Sen sijaan kaksikko toivoo kuviin ihmisiä, paikallisuutta ja keskeneräisiäkin ratkaisuehdotuksia.

”Kuvilla voisi olla mahdollista saada ihmiset tuntemaan, että nämä asiat liittyvät minuun ja minulla on toimintamahdollisuuksia”, Niemelä-Nyrhinen sanoo.

Silläkin on väliä, millaisia ihmisiä kuvissa näkyy. Tutkimusten mukaan poliitikot ja aktivistit ovat tyypillistä ilmastokriisin kuvastoa, mutta poliitikkojen kuvat voivat vähentää lukijan tai katsojan uskoa omiin toimintamahdollisuuksiinsa. Aktivistien kuvat puolestaan vieraannuttavat, jos

KUVITUS: KIMMO TASKINEN / HELSINGIN SANOMAT

Helsingin Sanomat

”Meillä on erittäin kova kiire”, sanoo suomalaisasiantuntija – Merkittävä ilmastoraportti: 1,5 asteen tavoite vaatii hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä

Kuvituksen tehnyt HS:n kuvatoimittaja-lehtikuvaaja Kimmo Taskinen:

”Minulla oli ilmastoaiheisia kuvitusraakileita jo kymmenen vuoden takaa, eli kuvitus oli aika pitkälle tehty. Työstin sitä miljoonan muun työn ohessa edellisellä viikolla ja viimeistelin julkaisupäivänä.

Verkkoversiossa on alhaalla pingviinejä ja jääkarhu, jotka ovat mahdollisimman karmaita kliseitä. Siksi kuvituksesta tehtiin printtiin versio, jossa öljyä tippuu tiimalasin rakosta liekkeihin. Yksi syy viilaamiselle oli, että halusimme kuvituksen liittyvän enemmän Suomeen. Tulipalo oli hyvin ajankohtainen, koska metsäpaloja riehui siellä sun täällä.

Toisaalta jääkarhu on hyvin käytetty, mikä kertoo, että se on aika tehokas.”

lukija ei koe aktivistien toimintatapoja omikseen.

Jääkarhukuvat tunnistetaan, mutta ne tuntuvat etäisiltä, Niemelä-Nyrhinen kertoo.

Uusitalo toteaa, että ilmastokriisiä ei tarvitse näyttää etäisenä katastrofina, vaan kuviin voi etsiä esimerkkejä myös Suomesta ja näyttää pieniäkin asioita, jotka muuttuvat paikallisesti.

Kaksikko ei toivo kuvaston alkavan toistaa jatkossa jotain uutta kaavaa vaan monipuolistuvan. Se vaatii toimituksissa pitkäjänteistä työtä, esimerkiksi oman kuvapankin kokoamista.

”Eihän sitä hetkessä pysty muuttamaan, koska myös kansainväliset kuvatoimistot tarjoavat tietynlaista ilmastomuutoskuvitusta”, Uusitalo toteaa.

KUVA: ALEXANDER GRIR / LEHTIKUVA / AFP

KUVA: LUCAS JACKSON / REUTERS / LEHTIKUVA

KUVA: ALEXANDER BELTESEPA / EPA-EFE

Ilkka-Pohjalainen / STT

Ilmatieteen laitos ilmastopaneelin raportista: Suomi yksi nopeiten maailmassa lämpenevistä alueista – Raportin mukaan 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitettäneen maailmassa jo 2030-luvun alussa

Kuvan valinnut STT:n toimitussihteeri Jukka Annala:

”En halunnut perinteistä puhuva pää -tyyppistä kuvaa. Kuva jääkarhuista Pohjois-Venäjällä jätteen keskellä näytti riittävän hätkähdyttävältä. Se alleviivaa uutisaiheen tärkeyttä.

Yleensä kuvatoimitus laittaa tarjolle juttuaiheisiin liittyviä kuvia. Se on ensisijainen kuvalähde, josta valikoin kuvia. Se sanelee jo aika paljon. Minulla on varmaan ollut ajatuksesta, että kuva voi olla jostain päin maailmaa, jossa maapallon lämpenemisen joitakin puolia on nähtävillä.”

Kuva Ilkka-Pohjalaisessa julkaistuun juttuun valittiin STT:llä, ja siksi kommentti on pyydetty sieltä.

Ilta-Sanomat

Ilmastopaneelin raportti: Päästöjä leikattava välittömästi – 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitetään todennäköisesti jo 2030-luvun alussa tai jopa aiemmin

Ilta-Sanomien visuaalisesta toimituksesta vastaava kehityspäällikkö Juha Niemi:

”STT:n juttuihin etsitään aika nopeasti sopivaa arkistokuvaa. Pääkuvitukseksi on löytynyt Reutersin uutisvideo. Veikkaan, että verkon toimitussihteeri on lisännyt juttuun videon ja kuvat.

Kuvat vaikuttavat siltä, että on haluttu vain kuvittaa juttua rytmin takia. Ensimmäinen kuva ei voisi olla esimerkiksi etusivun nostokuva, koska varsinkin pieneltä ruudulta on vähän vaikea edes hahmottaa, että siinä on jäävuori. Sinänsä tykkään kuvasta.

Ei meillä ohjeisteta erikseen, että tätä aihepiiriä kuvitetaan näin. Juttuihin haetaan totuudenmukaisia, tuoreita ja puhuttelevia kuvia.”

Yle

Ilmaston lämpeneminen tuskin pysähtyy tavoiteltuun 1,5 asteeseen – kansainvälinen ilmastopaneeli luo hälyttävän kuvan uudella raportillaan

Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan visuaalisen journalismin tuottaja Tatu Blomqvist:

”Jutussa on grafiikkaa, valokuvia ja asiantuntijavideo. Se on aika tyyppillistä isoissa ilmastomuutosjutuissa. Kuvia olivat toimittamassa toimittaja, graafikko ja pari kuvatoimittajaa.

Jutun kärki oli riskeissä, joten elokuulta oleva ajankohtainen maastopalokuva Euroopasta oli hyvin perusteltu valinta. Totta kai Suomessakin tapahtuu asioita, mutta ilmastomuutos on globaali asia.

Ilmastomuutos on vaikeasti kuvitettava ainakaan siten, että sitä voisi kuvittaa yhdenlaisilla kuvilla. Kuvista täytyy keskustella jatkuvasti ja käydä juttutasolla läpi valintoja.”

KUVA: CARL DE SOUZA / LEHTIKUVA / AFP

KUVA: LENNART HOLMBERG

KUVA: VESA JOENSUU / RAAHEN SEUTU

Keskisuomalainen

Ilmastopaneelin raportti on "kuolinsoitto fossiilisille poltto-aineille", sanoo YK:n pääsihteeri – 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitetään todennäköisesti jo 2030-luvun alussa

Kuvan valinnut Keskisuomalaisen toimittaja Rai Suihkonen:

"Toimittajat valitsevat kuvat verkkovuorossa, jossa päivitetään Uutissuomalaisen verkko-osiota yhteistyölehdissä. Kuvi-
tamme STT:n jutut yleensä Lehtikuvan aineistolla.

Taisin laittaa kuvahakuun hakusanaksi ihan ilmastomuutos. Aika nopeasti löytyi pääkuva Amazonin sademetsästä. IPCC:n raportissa heräteltiin, että työtä on tehtävänä paljon, joten valitsin kuvan sen herättelevyyden takia. Dramaattisimmat ja häkellyttävimmät kuvat tulevat maailmalta.

Etsin juttuun myös aihetta kommentoineen YK:n pääsihteerin kuvan. Siten saatiin henkilö mukaan. Loppuun laitoin vielä arkistokuvan ilmastomielenosoituksesta eduskuntatalon edestä, jotta juttu tuli lähemmäs suomalaisia."

Turun Sanomat

Ilmatieteen laitos ilmastopaneelin raportista: Suomi yksi nopeiten maailmassa lämpenevistä alueista

Turun Sanomien kuvaajien päällikkö Riitta Salmi:

"Kuvan STT:n juttuun valitsi *Turun Sanomien* vuorossa oleva verkkotoimittaja. Kuva on oman kuvaajan ottama joltain metsäkeikalta.

Se on ihan kaunis metsäkuva. Tietenkin voi kysyä, pitääkö olla kaunis kuva, kun ilmastoraportti ei anna kauhean valoisaa kuvaa asioiden tolasta. Jutussa ei nosteta metsää erityisesti esiin, mutta muuten metsistä ja metsästrategiasta on puhuttu paljon.

Jos on tällainen globaali ongelma, viestiä tehostaa, ettei sitä ulkoista kauhean kauas omasta elinympäristöstä. Ylipäänsä meillä on linjaveto, että lähemme paikallisen kautta, kun se on mahdollista. Silloin asiat saadaan lähemmäs ihmistä."

Kaleva

Ilmastopaneelin raportti: Päästöjä leikattava välittömästi – 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitetään todennäköisesti jo 2030-luvun alussa tai jopa aiemmin

Kuvan valinnut Kalevan toimittaja Heikki Uusitalo:

"Kun tulee STT:n juttu, joka on ehdottomasti julkaistava, aika pikaisesti pitää löytää kuva. Luin juttua ja totesin, että päästöjen vähentäminen on yksi asia, joka raportissa nostetaan esille. Sen vuoksi olen päättänyt kuvaan hiilivarastoista. Kuva on Kaleva Mediaan kuuluvan *Raahen Seudun* kuvaajan ottama.

Jos nyt saisin käyttää hetken kuvittamiseen, hakisin varmaan kuvan päästöistä. Raportissa kuitenkin ensin tuodaan esiin, että päästöjä on leikattava, ja vasta sen jälkeen todetaan, että ilmakehästä on sidottava hiiltä.

Jos minulla on kaksi tasavertaista kuvaa, mieluummin käytän sen, joka on lähellä meidän lukijakuntaamme ja aluetamme."

KUVA: YANNIS KOLESIDIS / EPA-EFE

Kauppalehti / Tekniikka & Talous

IPCC:n ilmastoraportti: 1,5 asteen tavoite on yhä mahdollinen, mutta paluuta menneisyyden kohtuullisiin sääoloihin ei enää ole

**Jutun kirjoittanut ja kuvan siihen valinnut
Tekniikka&Talouden toimittaja Rosa Lampela:**

”Valitsin kuvan, koska se oli tuore. Kuva on Kreikan suurista maastopaloista, jotka konkretisoivat ilmastokriisiä yleisölle. Niin kuva kuin raportin viesti olivat aika dramaattisia.

Kun käytetään kuvia ulkomailta, yleisölle voi tulla virheellinen käsitys, että ilmastokriisi ei koske vielä meitä täällä. Ilmastojuuttujen kuvitusta voi kritisoida tästä näkökulmasta.

Meidän ilmastojuutuissamme on esimerkiksi aurinkopaneeleja ja tuulimyllyjä. Perinteisesti alalla on nyrkkisääntö, että kuvat ihmisistä ovat kiinnostavia. Me teemme insinöörin ammattilehteä, ja insinöörejä kiinnostavat kaaviot ja laitteet.” ●

Tällä ja edellisellä aukeamalla on kahdeksan kuvaa, jotka on julkaistu IPCC:n ilmastoraporttia käsittelevissä verkkujuutuissa 9.8.2021 eri tiedotusvälineissä, sekä tiedotusvälineiden edustajien kommentit niistä.

LÖYTYYKÖ LUOTTOA?

Journalismin rooli jakautuvassa yhteiskunnassa

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ 30 VUOTTA -JUHLASEMINAARI

11. marraskuuta 2021 kello 14–18

Ravintola Töölön auditorio ja juhlasali, Helsinki

Ohjelma ja ilmoittautuminen: www.jokes-saatio.fi/loytyyko-luottoa/

Venäjä, murhat ja moraali. Salla Nazarenko astuu Juha Rekolan tehtävään, johon kuuluvat politiikka, etiikka ja koko maapallon asiat.

Tuukka Tuomasjukka, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Moskovalaislehti *Novaja Gazeta* toimittaja **Anna Politkovskaja** myrkytettiin, ja Journalistiliitto osallistui mielenosoitukseen Venäjän suurlähetystön edessä Tehtaankadulla. Näin dramaattisesti alkoivat **Juha Rekolan** työt Journalistiliiton kansainvälisenä asiamiehenä vuonna 2006.

”Sain konkreettisen esimerkin siitä, mitä tämä työ tulisi olemaan”, Rekola sanoo.

Viisitoista vuotta tehtävässään toiminut ja syyskuussa eläköitynyt Rekola on tehnyt pitkän uran kansainvälisten kysymysten parissa. Niistä tärkeimpiä on ollut toimittajien turvallisuus.

”Kaikki on mennyt päin persettä sen jälkeen, kun astuin ruoriin”, hän sanoo humoristiseen tyyliinsä.

”Kun tulin tänne töihin, kukaan ei ollut kiinnostunut journalistien turvallisuudesta.”

Liitto oli vastikään liittynyt järjestöön nimeltä International News Safety Institute, ja Rekola valittiin sen hallitukseen.

”Järjestöstä tuli tietoa siitä, miten toimittajia maailmalla murhataan. Nyt murhat ovat meillä jo uutinen.”

HUOLI VENÄJÄN SANANVAPAUSTILANTEESTA ei ole väistynyt. Rekolan työtä jatkaa Journalistiliiton uusi kansainvälinen asiantuntija **Salla Nazarenko**, joka on työskennellyt sananvapausjärjestöissä niin Suomessa kuin Kaukasiassa ja Keski-Aasiassa.

”Toivon, että pääsisimme liiton kansainvälisen valiokunnan kanssa käymään Venäjällä. Yhteydenpito on tärkeää sikäläisille toimittajille, ja

Suomalaiset poliitikot eivät ole kiinnostuneita viestintäasioista.

haluamme olla vuoropuhelussa heidän kanssaan. Tilanne siellä on vaikea ja vaikeutuu.”

Kansainvälisiin journalistiliittoihin kannattaa kuulua sekä solidaarisuudesta että edunvalvonnan takia, Nazarenko sanoo. Kattojärjestöt tarkkailevat jatkuvasti journalistien ja sananvapauden tilannetta maailmalla sekä tarjoavat asiantuntemusta jäsenilleen.

”Iso määrä lainsäädännöstä tapahtuu EU:ssa. Jos siellä halutaan lobata, siihen tarvitaan joukko-voimaa.”

Journalistiliitto haluaa myös auttaa kollegoja maailmalla.

”Solidaarisuus ei sanana ole kauhean muodikas, mutta Suomi on rikas demokratia, vaikka aina ei siltä tunnu. Meillä on globaaleja velvollisuuksia”, Nazarenko sanoo.

”Suomalaisesta sananvapaudesta on jauhettu juhlapuheissa, mutta se on asia, josta voi olla annettavaa muille. Meillä työlöt ja mahdollisuus harjoittaa ammattia ovat poikkeuksellisen hyvät.”

KANSAINVÄLISEN ASIAANTUNTIJAN tehtäviin kuuluu myös eettisiä ja viestintäpoliittisia kysymyksiä. Nyt pinnalla ovat muiden muassa julkisuuslain muutos, EU:n niin sanotun whistleblower-direk-

tiivin eli ilmiantajien suojan soveltaminen jäsenmaiden lainsäädäntöön ja lobbarirekisterin perustaminen.

Lobbarirekisteriä Nazarenko kertoo seuraneensa aiemmissa töissään ”aktivistihattu päässä”.

”En suhtaudu optimistisesti siihen, millainen siitä tulee, mutta se tulee kuitenkin”, hän sanoo.

Nazarenko ja Rekola kritisoivat sitä, etteivät suomalaiset poliitikot ole kiinnostuneita viestintäasioista.

”Meiltä puuttuu mediapolitiikka. Tuolla keskustellaan kaupallisen median tuista, tuolla postilaista ja jakelutuista, täällä kolmannesta ja täällä tehdään päätöksiä neljännessä. Se ei yhdisty näkemykseksi viestintäpolitiikasta”, Rekola sanoo.

Nazarenkon mukaan suomalaiset poliitikot eivät ole oma-aloitteisia viestintäkysymyksissä.

”Muutokset lähtevät siitä, että joku sanoo EU:ssa, että tämä on pakko tehdä, ja poliitikot sanovat, että okei. Meillä on globaalisti verrattuna hyvä sananvapaustilanne, mutta missään ei ole aitoa proaktiivisuutta.”

REKOLAN TYÖ ON OLLUT myös palkitsevaa. Vuosien varrella hän on ollut vaikuttamassa monen ulkomaisen kollegan turvapaikkaprosessiin.

”Maahanmuuttovirasto ei aina tiedä toimittajien tilanteesta, ja olen kirjoittanut heille hyvin lähteistettyjä lausuntoja selventämään asioita. Tiedän, että osin sen ansiosta ainakin parikymmentä ihmistä on saanut oleskeluluvan. Jossain vaiheessa sisäministeriöstä tuli viestiä, että he tietävät toimintani ja ottavat nämä asiat jatkossa paremmin huomioon.”

Sekä Rekola että Nazarenko kiittelevät suoma-

Salla Nazarenkoa ja Juha Rekola on syksyllä työllistänyt Afganistan, josta paenneita toimittajia Journalistiliitto on auttanut.

laisten journalistien asiantuntemusta ja vahvaa työetiikkaa. Moni on ollut Rekolaan yhteydessä, kun eettiset kysymykset ovat askarruttaneet.

Kysymykset ovat liittyneet esimerkiksi siihen, saako kunnallistoimittaja osallistua kunnan tonttiarvontaan, tai miten toimia, jos paikallisen kauppakeskuksen perustajan taustalta löytyy tuomio lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

”He pohtivat omassa työssään askarruttavia asioita niin paljon, että siitä pitää soittaa. Se on merkki siitä, että ollaan helvetin hyvillä jäljillä. Journalistin etiikka ei synny liiton toimistossa eikä JSN:ssä, vaan toimituksissa koko ajan”, Rekola sanoo.

”Vaikka kuinka esiin nostetaan huonoa journalismia, niin väitän, että suomalaiset journalistit tuntevat eettisen koodiston hyvin. Se on aika paljon tänä aikana.” ●

Juha Rekola

- Journalistiliiton pitkäaikainen kansainvälinen asiamies. Aloitti tehtävässään vuonna 2006, jäi eläkkeelle syyskuussa 2021.
- Viestintä ja kehitys -säätiön (Vikes) puheenjohtaja 2007–2019.
- Ennen Journalistiliittoa työskennellyt muun muassa freelancerina Intiassa sekä silloisessa Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepassa (nyk. Fingo) muun muassa *Kumppani*-lehden päätoimittajana.

Salla Nazarenko

- Journalistiliiton kansainvälinen asiantuntija. Aloitti tehtävässään elokuussa 2021.
- Työskennellyt muun muassa Lääkärin sosiaalisen vastuu -järjestön toiminnanjohtajana sekä Viestintä ja kehitys -säätiön (Vikes) toiminnanjohtajana. Siirtyi Journalistiliittoon Rajavartiolaitokselta viestintätehtävistä.
- Väitellyt yhteiskuntatieteiden tohtoriksi Tampereen yliopistosta patriotismin merkityksestä venäläisille ja georgialaisille tv-toimittajille.

RTTL:n koulutusrahaston apurahat ovat jäsenten haettavissa.

Haettavissa on vuonna 2021 500-800 euron ja enimmillään 2000 euron apurahoja.

Hakuaika on 6.10. - 29.10.2021.

Lisätiedot ja hakemuslomake löytyvät liiton nettisivuilta: www.rttl.fi

Radio- ja televisiotoimittajien liiton RTTL:n

60-VUOTISJUHLA

12. marraskuuta 2021 klo 17.00 - 22.30
Finlandia-talossa.

Ohjelmassa mm. buffet-illallinen ja tanssia Sami Pitkämön orkesterin tahdeissa.

Tilaisuuteen ovat tervetulleita kaikki RTTL:n jäsenet.

Ohjeet ja ilmoittautuminen: www.rttl.fi

Tutkitun tiedon
teemavuosi

2021

Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi

Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

Etsimme Savon Sanomiin
vakituiseen työsuhteeseen

Kahta toimittajaa Kuopioon

Savon Mediassa, Savon Sanomien toimituksessa on tarjolla kaksi toimittajan toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta. Molemmissa tehtävissä pääset mukaan nykyaikaisen uutistyön ytimeen osaksi vahvasti kehittyvää maakuntamediaa. Valittavilta odotamme kokemusta uutistyöstä, paloa laadukkaaseen journalismiin ja sitoutumista vuorotyöhön.

Lue lisää ja täytä hakemuksesi
20.10. mennessä:
keskisuomalainen.com/rekry

Savon Sanomat on osa Mediatulo Keskisuomalaista, joka on pörssilistattusuomalainen viestintäkonserni.

SAVON SANOMAT

psst...
etsimme ehkä
juuri sinua.

Toimittaja uutistoimitukseen

Toimittajana tunnistat lukijoita kiinnostavat aiheet, kirjoitat niistä sujuvasti ja tarjoilet ne verkossa houkuttelevasti ja nopeasti. Monipuolisuutta työnkuvaan tuo osallistuminen printtilehden koostamiseen vuorovastaavan vuoroissa. Vuorovastaavana työtehtäviin kuuluu juttujen editointia, taittoa ja illan työjohtoa. Eduksi on etenkin aiempi taittokokemus, järjestelmällinen työote ja erinomainen ajanhallinta.

SAVON SANOMAT

Verkkotoimittaja

Verkkotoimittajan työtehtäviin kuuluu Savon Sanomien verkkopalvelun ylläpitämistä, juttujen kirjoittamista ja uutisten lukemista Savon Aallot -radiokanavalla. Työnkuva on kokonaisuudessaan monipuolinen ja siinä on hallittava erilaisia digitaalisen sisällöntuotannon elementtejä myös sosiaalisessa mediassa. Hakijalle on eduksi aiempi kokemus verkkotoimittajan työstä, digitaalisten kanavien työkaluista sekä datan ja analytiikan käyttämisestä.

A KASSA

Avoin työttömyyskassa

Uusi **A-kassa** aloittaa toimintansa **1.1.2022**, kun **Teollisuuskassa, Rakennuskassa** ja **Työttömyyskassa Finka** yhdistyvät. Uudet, suuremmat resurssit mahdollistavat jäsenten entistä paremman palvelun.

Työttömyyskassa Finkan jäsenenä sinun ei tarvitse tehdä mitään: siirryt automaattisesti uuden kassan jäseneksi.

Många vägar kan leda till jobbet som förlagsredaktör – ingen direkt utbildning i Finland

Hanna Nordenswan, text ● Johanna Hanno, bild

Bakom varje författare gömmer sig minst en hårt arbetande förlagsredaktör. I Finland finns i huvudsak två förlag som ger ut titlar på svenska – Schildts & Söderströms och Förlaget M. Tillsammans gav de två förlagen ut drygt 60 böcker 2020.

Det som däremot inte finns på svenska i Finland är en utbildning för förlagsredaktörer.

Man behöver bottna i finlandssvensk litteratur, den kulturella bakgrunden är viktig.

Anna Friman, Schildts & Söderströms litterära chef

”Förlagsarbete intresserar ganska många. Drömmen skulle kanske vara att det fanns en kurshelhet inom en annan utbildning, på journalistlinjen på Soc&kom eller på någon utbildning i litteraturvetenskap”, säger Schildts & Söderströms litterära chef **Anna Friman**.

Det finns inte många jobb för förlagsredaktörer på svenska i Finland, men i de jobben som finns krävs specifik kunskap om just finlandssvensk litteratur.

”När vi söker förlagsredaktörer får vi ansökningar från Sverige, från människor som gått en utbildning och har stark kompetens. Det enda skälet att inte ta in dem är egentligen att man behöver bottna i finlandssvensk litteratur. Den kulturella bakgrunden är viktig här”, säger Friman.

ANNAKAISA SUNI BYTTE nyligen ut karriären som nyhetsjournalist och nyhetschef på *Hufvudstadsbladet* mot att frilansa både som förlagsredaktör och journalist. Nu frilansar hon för det svenska förlaget Ordfront. Som redaktör för böcker jobbar Suni med författare som ett slags projektledare för deras bok. Hon läser, bedömer och korrekturläser.

Suni kände för några år sedan att hon ville få möjligheten att sjunka in i längre projekt. Hon flyttade till Svalbard för ett år och studerade kreativt skrivande på distans. Sedan sökte hon sig till Stockholms universitet för att studera förlagsredaktörskap.

”Eftersom jag inte pluggat litteraturvetenskap var det viktigt för mitt självförtroende. Jag känner att jag har mer rätt att jobba som förlagsredaktör när jag gått en utbildning”, säger Suni.

Att komma in i förlagsbranschen kan vara svårt utan kontakter, men genom den svenska utbildningen känner Suni att hon fick en nyckel till branschen. Människor från förlag-

svärlden besökte skolan och det ordnades arbetspraktik. Efter sin utbildning har Suni jobbat främst i Sverige.

”När man ändå jobbar på svenska är marknaden större här, allt är större. Jag tror inte jag hade gått en utbildning i Finland även om det funnits.”

Det positiva med en utbildning som förbereder en för ett specifikt yrke är enligt Suni att man har arbetsprover att visa då man ska ut i arbetslivet. I Sverige innebär förlagsutbildningen en slags kvalitetsstämpel och den uppskattas hos förlagen.

”Samtidigt är det alltid svårt att anställa folk direkt från universitetet. Även om man gått en journalistutbildning är det ingen garanti på att man blir bra på sitt jobb. Men om man tagit sig igenom en utbildning visar man att man är motiverad.”

Förlagsredaktör i Svenskfinland

- Förlaget M och Schildts & Söderströms har vardera två svenskspråkiga förläggare anställda på heltid.
- Sets har dessutom en skild barn- och ungdomsboksredaktör och flera läromedelsredaktörer. Förlaget M har förutom sina förläggare två redaktörer.
- Dessutom jobbar redaktörer vid SLS och vid mindre förlag som Litorale.
- Redaktörerna har många olika utbildningar som bakgrund: bl.a. nordisk litteratur, svensk litteratur, pedagogik, historia, scenkonst och dokumentärt berättande.

FINLÄNDSKA DANIELA LILLHANNUS är doktorand vid litteraturvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet och har tidigare praktiserat på Förlaget M. Lillhannus känner att hennes utbildning inom litteraturvetenskap fungerade som en bra grund för att jobba på förlag. Praktiken var också en del av kandidatprogrammet vid universitetet.

"Förlagsvärlden är en av många vägar man kan ta efter att ha studerat litteraturvetenskap", säger Lillhannus.

Behovet av en utbildning för förlagsredaktörer i Finland ser hon från några olika synvinklar.

"Jag är skeptisk till hur en sådan skulle fungera i anslutning till litteraturvetenskap. Det har varit diskussion kring finansiering av ämnet i Helsingfors och nedskär-

ningar i Åbo, så ämnet är under tryck från många håll."

Lillhannus tycker att en utbildning inom litteraturvetenskapen är tillräcklig för att jobba på förlag. I kulturvärlden är det vanligt att ha en humanistisk utbildning snarare än en strikt yrkesförberedande utbildning i branschen man jobbar inom.

"Jag tror inte att det lönar sig att flytta resurser till att utbilda människor till att jobba på ett specifikt ställe. Om det skulle finnas en utbildningsdel som handlar om förlag borde pengarna komma någon annanstans ifrån."

SCHILDT & SÖDERSTRÖMS ANNA FRIMAN ställer sig också tveksam till huruvida det skulle vara rätt att utbilda människor till ett yrke där det så sällan finns lediga jobb. Få har

möjlighet att på heltid jobba som förlagsredaktör på svenska i Finland.

"Vi skulle ju vara glada om det fanns utbildade kunniga människor vi kan samarbeta med på frilansbasis. Men det är så sällan det ledigslås sådana här jobb, så jag vet inte om det är etiskt med en hel utbildning."

Om drömmarna drar en mot förlagsbranschen väljer många att gå frilansvägen. Annakaisa Suni trivs med att ha ena foten i journalistiken och den andra i förlagsvärlden och har haft stor nytta av sin journalistbakgrund i förläggarjobbet.

"I min roll som journalist är det jag som skriver. Att vara redaktör handlar om att möjliggöra för andra, det är författaren som gör det enorma jobbet. Det är en annan roll, det handlar inte om mig." ●

Fem länder – en korrespondent

Lina Laurent, text ●
Karl Vilhjálmsen, bild

Lubna El-Shanti är sedan våren 2020 Sveriges Radios (SR) Östersjökorrespondent som bevakar Finland, Polen och de baltiska staterna. Vi möts på ett kafé i Rödbergen i Helsingfors, bara ett stenkast från Lubna El-Shantis lägenhet som också är hennes kontor och hemmastudio.

”Jag älskar att bo så här centralt, det kunde jag aldrig göra i Stockholm.”

Även om Lubna El-Shanti officiellt varit stationerad i Helsingfors i ett och ett halvt år är det först nu hon kommer igång med korrespondentjobbet på riktigt. Orsaken är givetvis coronapandemin som bröt ut en månad efter att Lubna El-Shanti tillträdde.

”Jag kom aldrig igång med att skapa ett kontaktnät, gå på konserter och lära känna stan. Jag har inte ens varit i riksdagen.”

När Lubna El-Shanti sökte jobbet som Östersjökorrespondent hade hon rätt bra koll på Polen och de baltiska länderna eftersom hon tidigare jobbat på Ekots utrikesredaktion och som vikarierande korrespondent i Ryssland och Östeuropa. Finland var däremot rätt nytt för henne och Lubna El-Shanti säger att hennes finlandskunskaper var på samma nivå som de flesta svensks, rätt svag.

”Jag slukade allt jag kom över och framför allt pratade jag med folk som känner Finland, särskilt med **Erika Gabrielsson** som var korrespondent före mig.”

En annan stor källa till information var de största dagstidningarna i Finland.

”Jag översatte tidningarna med hjälp av Google och matade mig själv med information. Google translate är världens bästa verktyg.”

Och ja, visst läste och läser Lubna el-Shanti också finlandssvenska tidningar men de räcker inte till.

”De skriver mest om finlandssvenska frågor.”

UNDER DEN SENASTE MÅNADEN har Lubna El-Shanti bland annat rappor-

terat om migranterna som sitter fast vid den polsk-belarusiska gränsen. Hon har också gjort inslag om polsk politik, klimatdemonstrationen i Helsingfors, oron i Baltikum inför en rysk-belarusisk krigsövning samt om att finländska barn fick distansundervisning i al-Hol.

Vilka nyheter hon bevakar bestämmer hon i stor utsträckning själv, men givetvis i samråd med hemmaredaktionen.

”I Polen pågår just nu en nyhetssituation med händelser som påverkar hela Europa. Det känns oräddvinst mot Finland att jag ibland måste prioritera dagsaktuella händelser i Polen framför något som händer i Finland. Det är tufft. Man ligger alltid ett steg efter och är alltid på fel plats.”

För att inte arbeta för mycket, med risk för att bli utbränd, har Lubna El-Shanti en klar devis.

”Jag har accepterat att jag inte är övermänsklig. Ibland har jag en väldigt hög produktionstakt men det har sitt pris. Efter en sådan period måste jag ta det lugnare och gå in en mindre intensiv arbetstakt.”

LUBNA EL-SHANTIS VÄG in i journalistiken är inte den vanligaste. Sin grundutbildning i journalistik fick hon i svenska försvarsmakten, när hon gjorde sin 15 månader långa värnplikt vid Ledningsregementet i Enköping. Utrikesjournalistik lärde hon sig bland annat genom SR:s korrespondent-traineeprogram i **Nils Horners** anda. Nils Horner var korrespondent vid Sveriges Radio. Han sköts under ett uppdrag i Afghanistan 2014.

Traineeprogrammet räckte sex månader. Under den tiden reste Lubna el-Shanti runt i världen och besökte Sveriges Radios korrespondenter. Hon följde deras arbete och gjorde en del egna inslag.

”Det var den svåraste och roligaste perioden i mitt liv. Jag kom till programmet med väldigt lite erfarenhet av att göra reportage och av att jobba på det sätt som korrespondenter gör. Man ska vara en produktionsledare för sig själv, bestämma resor, researcha och allt annat. Det var bara ett halvår men det kändes som ett helt liv.” ●

Lubna El-Shanti bevakar Finland, Polen och Baltikum för Sveriges Radio. ”Det är otroligt tråkigt att inte kunna finska och det är mycket som går förlorat när man intervjuar på svenska eller engelska. Samtidigt funkar det. Ibland har jag gjort intervjun på engelska ochbett om en sammanfattning på finska. Man hittar sina sätt.”

Lubna El-Shanti, 30

- Sveriges Radios Östersjökorrespondent sedan mars 2020.
- Bevakar Finland, Baltikum och Polen för Sveriges Radio.
- Bor i Helsingfors och Stockholm.
- Talar svenska, ryska, engelska och franska. Förstår en del polska och håller på och lär sig finska.
- Utbildning: Statskunskap och nationalekonomi vid Stockholm universitet.
- Fokus i höst i Finland: ”Klimatet och problematiken kring klimatförändringen för stad och landsbygd.”

Hellre hem tomhant än död

”Helvetes helvetes helvete”, tänkte jag och slöt ögonen.

Det var becmörkt, vi befann oss på en väg i en liten sänka mellan två sandvallar omgivna av etiopiska soldater.

En av dem hade precis beordrat vår chaufför att komma med upp för den branta backen på en av vallarna. Nu skju- ter de honom, var min första tanke.

Min fotograf väste åt mig att sätta bort telefonen. Jag hade snabbt skickat meddelande till hemmaredaktionerna att vi var i trubbel vid en checkpoint och det var oklart om vi skulle komma tillbaka till hotellet till natten. GPS-track- ern spände jag snabbt fast bak på byxorna under blusen.

Utgångsförbudet hade redan börjat och en av soldater- na var rejält förbannad.

När vi alla blev beordrade upp för backen in i beck- mörkret var det en lättnad. De skulle knappast skjuta ihjäl oss alla. Efter en ordentlig utskällning fick vi fortsätta till ho- tellet i Tigrays huvudstad Mekelle.

Orsaken att vi var försenade från utgångsförbudet var att vi hade fastnat i sanden ute på den tigreganska landsbyg- den.

På dagen verkade allting lugnt. På vägen fanns utbrända pansarvagnar och bilar, men de eritreanska soldaterna ha- de lämnat området två veckor tidigare.

Det fanns främst åsnor, några människor, en massa sand och taggiga buskar. Och så bergen förstås. Efter två timmars slit kom vi äntligen loss.

Landroverna fortsatte i sakta mak längs med vägen och på vänstra sidan fanns en stor sten. Plötsligt hoppade fem män med kalashnikovs fram bakom den och blockerade vägen.

Hoppsan, hann jag tänka. Buskarna på berget tycktes plötsligt röra sig. De fanns överallt.

Det var rebelsoldater, men de var vänligt sinnade och lät oss fortsätta.

Redan då insåg jag att det skulle bli bråttom att hinna tillbaka. Men vi hade ju inte hunnit fram dit vi skulle, tänk om där fanns någonting? Så vi fortsatte lite till.

Några dagar efter att vi lämnat Tigray kom nyheten att tre människor som arbetade där för organisationen Läkare utan gränser brutalt hade mördats. De hade rört sig i sam- ma områden som vi. Hade de stött på en rejält förbannad soldat som helt enkelt valde att inte skälla ut dem utan is- tället skjuta dem? Eller rebelsoldater som ville få det att se ut så?

NÄR JAG STUDERADE konfliktjournalistik visade vår profes- sor en video. Det var några manliga fotografer, som med glittrande ögon berättade hur de fick adrenalinkickar i krigszoner.

Professorn frågade om vi visste vad de hade gemensamt. Svar: de var alla döda.

Säkerhet är väldigt arbiträrt och svärgreppbart. Saker är sällan vad de ser ut att vara och allt kan förändras på en se- kund. Det kan räcka att man har otur och stöter på någon som har en dålig dag. I krig finns regler, men många bry- ter mot dem.

Att veta vilken risk som är värd att ta går inte att säga på förhand. Det går inte att säga när man är mitt uppe i ett lä- ge heller. Det ligger i journalistblodet att vilja hitta någon- ting ingen annan gjort förr.

Men att sätta sitt eget eller sina fixares, chaufförers och andra medhjälparens liv i fara är aldrig okej. Det är ansvarslost och själviskt. Tumregeln bör alltid vara: hellre hem utan reportage än att riskera någons liv.

Liselott Lindström ●

Twitter: @lliselott
Skrubenten är Afrikastringer för Yle
och Svt, bosatt i Nairobi.

FÖRE DEADLINE

Sydin söker ny chefredaktör

Jakten på **Mats Ekmans** efterträdare som ansvarig utgivare för tidningen *Syd-Öster- botten* går in på slutrakan. I maj meddelade Ekman att han lämnar posten som biträdande chefredaktör och ansvarig utgivare, för att återgå till jobbet som nyhetsreporter för *Vasabladet*.

”Jag började här 2008 och räknade tidigare i år ut att jag är den chefredaktör som suttit längst bland de nuvarande chefredaktörerna på Svenskfinlands dagstidningar. Tretton år är en lång tid och det är dags för en förnyelse”, säger Ekman.

Hans nygamla uppgift blir att bevaka *Sydöster- botten* för HSS Medias tidningar, i första hand för *Vasabladet*. Den fysiska arbetsplatsen förblir den samma, redaktionen i Närpes, där sju av *Sydins* no-

reportrar arbetar. Två reportrar finns stationerade vid lokalredaktionen i Kristinestad. *Sydins* kärnom- råde består av kommunerna Närpes, Kristinestad, Kaskö och Korsnäs.

”I dagarna håller redaktionen här i Närpes på att återvända från distansarbetet. Jobbet är förstås mobilt, men jag kommer att ha min bas här.”

ENLIGT REKRYTERINGSANNONSEN, med sista ansök- ningsdag 15 oktober, leder ansvariga utgivaren för tidningen *Syd-Österbotten* utvecklingen av den digi- tala lokaljournalistiken tillsammans med redaktio- nen. **Niklas Nyberg**, HSS Medias VD och chefredak- tör, efterlyser en samarbetsbenägen person som har kompetens inom både journalistik och ledarskap.

”Som ansvarig utgivare är du ansvarig för det journalistiska innehållet, men journalistiskt ledar- skap handlar också om mycket mer i dagens läge. Vi söker en person som också är nyfiken på att lära sig nya saker inom journalistik och ledarskap, samt någon som gärna jobbar i team.”

Enligt Nyberg mår *Sydin* bra som lokaltidning och följer i stort sett de trender som råder inom branschen.

”*Sydin* blir i sakta mak mer och mer digital och har i dag över 20 procent enbart digitala prenume- ranter. De lokala annonsörerna ser fortfarande *Sydin* som en viktig kanal”, framhåller Nyberg.

Johan Svenlin

FOKUS

Auto- ja liikennetoimittaja Mervi Varosta kiinnostavat tarinat autojen takana

Marja Honkonen, teksti ● Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuva

”Autotoimittajan työstä nähdään yleensä muutamat kivat kuvat koeajosta ja ajatellaan, että siellä sitä mennään tukka hulmuten pitkin Rivieraa. Suurin osa on kuitenkin ihan arkista työtä: istutaan läppäri sylissä ja tarkistetaan tietoja”, freelancetoimittaja **Mervi Varonen**, 56, sanoo.

Hän kirjoittaa auto- ja liikennejuttuja pääasiassa Keski-suomalainen-konsernin lehtiin ja myös kuvaa juttunsa itse.

”Tykkään autoista ja autoiluista, mutta en ole insinööri tai viettänyt nuoruuttani tallissa autoja rassaten”, Varonen sanoo.

”Teen paljon uusiin autoihin liittyviä juttuja. Ne kiinnostavat kuitenkin vain osaa lukijoista. Siksi pyrin löytämään mielenkiintoisia ilmiöitä ja tarinoita erilaisten vehkeiden ja niiden omistajien takana.”

Autoalan murros ja liikenteen sähköistyminen tuovat autotoimittajien työhön paljon uutta opittavaa. Se on Varosen mielestä työlästä, mutta hauskaa.

”Autoissa on edelleen neljä pyörää, mutta tekniikka on uutta.” ●

Mervi Varonen kuuluu kansainväliseen naisautotoimittajien verkostoon, joka valitsee vuosittain Women's World Car of the Year -palkinnon saajat. Ala on edelleen hyvin miehen. Varosen mielestä esimerkiksi koeajaja olisi tärkeä tehdä monista näkökulmista. ”Olen 160-senttinen nainen, joten kokemukseni autosta on aivan eri kuin vaikka 190-senttisen miehen.”

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Liikasanaisuus saattaa herättää vaikutelman tietämättömyydestä

Tekstien editoinnissa on paljolti kyse terveestä epäilystä: tässä ei välttämättä ole virhettä, mutta tarkistanpa. Hyvä editoija tarkkailee myös muita kuin suoranaisia virheitä.

Hiljattain editoimassani tekstissä kerrottiin työntekijöistä, jotka ”lomautettiin ilman palkkaa”. Kiireessä ilmaus olisi voinut lipua ohi huomiota herättämättä, mutta nyt oli aikaa pysähtyä pohtimaan, voiko lomautettu joskus saada hieman palkkaakin. Ei voi – määritelmään kuuluu sekä työntöön että palkanmaksun katkeaminen. Jätin tekstiin pelkän *lomauttaa*-verbin.

”Palkattoman lomautuksen” kaltaisilla ilmauksilla on kielen ja kirjallisuuden parissa oma terminsä: pleonasmi eli liikasanaisuus. Pleonastiset ilmaukset toistavat asiaa turhaan. Eräänlaisina klassikoina pidetään ”vuotavaa seulaa” sekä *myös*-sanon ja *kin*-liitepartikkelin käyttöä samassa yhteydessä (”myös sielläkin”). Kirjallisuudentutkimuksen puolella mukaan laske-

taan sellaisetkin kuin ”olen nähnyt sen omin silmin” ja ”vanha ukko”. Omiksi inhokeikseni ovat muodostuneet ”siihen asti kunnes” ja ”palata takaisin”.

Kun tekstejä tuijottaa työkseen tarpeeksi pitkään, alkaa huomata monenlaista liikasanaisuuteen viittaavaa: *kuten-esimerkiksi, mutta-silti, vaikka-kuitenkin, lisäksi-myös, eli-siis*. Mitä kauempana näiden sanaparien osat ovat lauseessa toisistaan, sitä vähemmän niiden käyttö tuntuu häiritsevän. Joskus merkityksestä tuntuu jopa katoavan jotain, jos toisesta luopuu, mutta yleensä ei.

Aivan kaikki pleonasmit eivät saa tekstiä tuntumaan löysältä, mutta niiden poisto voi tuoda tekstiin uudenlaista jämakkyyttä. Tiettyyn merkki- tai rivimäärään pyrittäessä liikasanaisuuden karsiminen saattaa olla erityisen hyödyllistä. *Lomautuksen* stilisoinnissa vältettiin myös siltä mahdolliselta tulkinnalta, ettei kirjoittaja tietäisi sanan tarkkaa merkitystä.

TUTKITTUA

Yle pyrkii toteuttamaan arvojaan myös sosiaalisessa mediassa

Yleisradion työntekijät pitävät kiinni julkisen median perusarvoista myös sosiaalisen median puolella.

Tämä selviää *Media & viestintä* -lehdessä julkaistusta tutkimuksesta *Vaakakupissa vaarat ja vastuu: Julkisen palvelun median arvot sosiaalisen median alustojen paineessa*. Tutkimuksessa joukko suomalaisia viestinnän tutkijoita selvitti, miten Ylen työntekijät suhtautuvat sosiaalisen median alustoihin ja miten he soveltavat somessa julkisen median arvoja.

Tutkimuksen aineistoksi koottiin kymmenen haastattelua Ylen työntekijöiltä, joiden tehtäviin kuului sosiaalisen median käyttö. Aineisto on kapea, sillä perinteisen median sopeutumista nettialustojen käytäntöihin on käsitelty aiemmin enimmäkseen teoreettisesti. Uusi tutkimus liikkuu sen sijaan lähellä ruohonjuuritasoa.

Tutkimuksen mukaan Ylen sosiaalista mediaa ylläpitävät työntekijät tasapainotte-

levat useiden tavoitteiden välillä. Heidän päämääränään on tavoittaa mahdollisimman suuri yleisö, mutta toisaalta myös ohjata yleisöä somesta Ylen omien alustojen pariin. Toisin sanoen somen rooli on kahtalainen: se on julkaisukanava natiivisillä Ylen palveluille.

Haastattelujen perusteella Ylen työntekijät ovat sisäistäneet julkisen median arvot, kuten universaaliuden, riippumattomuuden ja yhteiskunnan palvelemisen. Yhteiset arvot ohjaavat työntekijöiden arkisia valintoja. Organisaation sisällä käydään myös jatkuvaa neuvottelua siitä, mikä on julkisen median paikka somessa.

Haastattelujen työhön vaikuttaa etenkin universaaliuden ihanne eli pyrkimys sisältöjen

saavutettavuuteen ja tavoitettavuuteen. Aktiivinen läsnäolo sosiaalisessa mediassa on keino tavoittaa nuoria ja muita erityisryhmiä, jotka eivät ole perinteisen median kelkassa. Jos Yle ei julkaisisi somessa, se ei toteuttaisi universaaliuden ihannetta.

Juha Matias Lehtonen

Kasper Summanen, 33, aloitti syyskuussa *Verkkouutisten* ja *Nykypäivän* uutena päätoimittajana. Hän siirtyi tehtävään *Verkkouutisten* ja *Nykypäivän* tuottajan paikalta. Summanen aloitti lehden avustajana vuonna 2014 ja on toiminut myös lakiasiaintoimistossa avustavana lakimiehenä. Hänellä on oikeustieteen alempi korkeakoulututkinto.

Juristi löysi kutsumuksensa journalismista

Miten aiot kehittää päätoimittamiasi Lehtiä?

Uudistamme verkkosivumme täysin ensi kevääksi. Pyrimme siihen, että voimme nykyistä enemmän vaikuttaa siihen, minkä näköisinä ja kokoisina ilmiöt ja uutisaiheet ovat sivustolla. Nykyiset sivut ovat aika staattiset. *Nykypäivän* uudistus on vasta alkamassa, en halua sanoa siitä vielä mitään.

Kerroit nimitysuutisessa, että "panostat nopeampaan ja kiinnostavampaan uutispalveluun". Mitä se tarkoittaa?

Olemme pieni toimitus, joten emme voi noteerata kaikkia uutisia tai olla kenenkään ainoa uutismedia. Pyrimme yleissähkeiden pumppaamisen sijaan keskittymään siihen, että meillä on aina tarjota uutisia ja näkökulmia, joita muilla ei ole.

Miten lehden nimi "Verkkouutiset" mielestäsi istuu nykyaikaan?

Minusta se istuu tähän aikaan paremmin kuin koskaan. Olemme tunnettu brändi ja viime vuosina meidän lukijamäärämme ja tunnettuutemme ovat kasvaneet vauhdilla. Ehkä *Verkkouutisia* ei enää voisi uutena nimenä tuoda markkinoille.

Toimit aiemmin juristina. Mikä sai sinut kiinnostumaan toimittajan töistä?

Rakkaus kirjoittamiseen. Olen ollut pienestä pitäen hulluna lukemiseen ja kirjoittamiseen. Lakifirmassa tein pitkää päivää, mutta silti tein innolla viikonloppuisin freelancetoimittajan töitä. Lopulta päätin ryhtyä tekemään työkseni sitä, mitä tein aiem-

min vapaa-ajallani.

Kun sinut valittiin päätoimittajaksi, liityit kokoomukseen. Miksi?

Kokoomus on aina ollut minun puolueeni, ja kokoomuksen pää-äänenkannattajan päätoimittajana minun on tärkeää olla tiiviisti mukana myös puolueen toiminnassa.

Myös isäsi Reino Summanen oli toimittaja ja kokoomuksen jäsen. Millaista on kokoomuslainen journalismi?

Hyvä journalismi ei katso puoluekirjaa eikä saakaan katsoa. Haluan ajatella, että toimittajuus menee puoluejäsenyyden edelle. Toimittaja on aina ensimmäiseksi toimittaja ja puolueen jäsen sen lisäksi.

Puoluelehdillä on toisinaan tapana korostaa riippumattomuuttaan suhteessa puolueeseen. Miten sinä näet asian?

Me olemme itsenäinen toimitus, joka tekee itsenäistä journalistista työtä. Meidän journalistinen linjamme on yhtä puolueen arvojen kanssa, mutta meillä on tärkeä tehtävä puolueen sparraamisessa. Hyvää journalismia voi tehdä riippumatta siitä, tunnustaako sinistä tai punaista väriä.

Miten reagoisitte siihen, jos esimerkiksi kokoomuksen puoluesihteerille sattuisi törtöttölemään humalassa?

Jos kyseessä on uutinen, niin kyllä me sen noteeraisimme. Uutiset ovat aina uutisia, ei siihen vaikuta mitkään hygieeniset seikat.

Manu Martinen

Sen lihaa syöt kenen retkelle lähdet

Pohjoismaiden pääministerit kokoontuivat heinäkuussa 1993 Norjan Lofoteille. Suomi, Norja ja Ruotsi kävivät tuolloin EU-jäsenyysneuvotteluja. Huhuttiin, että kokouksessa sovittaisiin yhteinen linjaus alkoholimonopoliin kohtalosta.

Ison uutisen odotus sai tavallista useammat toimittajat lähtemään työretkelle keskellä kesää.

Paikalle pääsy oli kuitenkin haasteellista. Varasin lennot Bodøn kentälle, mutta hankala loppumatka merenlahden yli jäi auki.

Sitten sain yllättävän norjankielisen puhelinsoiton. Soittaja tarjosi luontojärjestön nimissä minulle retkeä Bodøstä kokouspaikalle valaidentutkimusaluksella. Kuulosti eksoottiselta, ja olisihan siinä jopa yksi jutunaihe lisää.

Merimatalla näkyi upeita maisemia muttei ensimmäistäkään valasta. Tärkein havainto, jonka tein, oli se, että minua isännöivät ja emännöivät aktivistit olivat asialla valaanpyynnin sallimisen puolesta eivätkä uhanalaisten merinisäkkäiden pelastamiseksi.

Sitten tuli lounasaika. Grilliin pantiin kärisevää muhkeita pihvejä.

Valaanlihaa.

Edistyksekkäänä itseään pitävä nälkäinen reportteri nieli lounaan kanssa ylpeytensä ja vannoi, ettei enää lähtisi tarjotuille matkoille ottamatta ensin selvää siitä, kuka tai mikä on kutsun takana. Juttua ei aiheesta syntynyt.

Itse kokouksestaakaan ei saatu mitään isoa uutista. Poliitikot ottivat koko touhun aika rennosti. Heille järjestettiin myös valasretki, ja kuinka ollakaan: pääministerien ja valtiosihteerien paatin viereen kuulemma ilmestyi kuin taikauskasta usean miekkavalan parvi tervehtimään.

Matti Mörttinen

Kirjoittaja on tietokirjailija/freelancer, joka työskenteli vuonna 1993 Aamulehdessä.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Hanna Kuonanojan mielestä vaikeinta pääluottamushenkilön työssä on se, että samaan aikaan on pystyttävä pitämään työntekijöiden puolta ja neuvottelemaan aidosti työnantajan kanssa. "Parasta on uuden oppiminen ja opitun käyttäminen kollegojen avuksi ja hyödyksi."

Luottamushenkilö

- valvoo työehtosopimuksen, työlainsäädännön ja yrityskoh- taisten sopimusten noudattamista työpaikalla.
- edustaa henkilöstöä esimerkiksi organisaatiomuutoksia koskeissa neuvotteluissa työnantajan kanssa.
- tukee työntekijöitä ja tiimejä työhön liittyvissä ristiriidoissa.
- on työpaikan yhteyshenkilö Jour- nalistiliittoon.

Työsuojevaluvaluutettu

- edustaa henkilöstöä työsuojelua koskeissa neuvotteluissa työn- tajan kanssa.
- pyrkii edistämään työturvallisuutta.
- kiinnittää huomiota sekä fyysiseen että psykososiaaliseen työsuoje- luun, kuten työhyvinvointi- ja kuor- mitusasioihin.

LEHDISTÖ JA KUSTANNUSTOIMITTAJAT VALITSEVAT TYÖPAIKOILLEEN LUOTTAMUSHENKILÖT LOKAKUUSSA

Nina Erho, teksti • Maiju Pohjanheimo, kuva

Lehdistö ja kustannustoimittajat valitse- vat lokakuun aikana työpaikoilleen luot- tamushenkilöt ja työsuojevaluvaluutetut kaudelle 2022–2023.

Luottamushenkilöitä valitaan noin 110 työpaikalla ja työsuojevaluvaluutettu- ja noin 40 yrityksessä.

"Isoissa yrityksissä on pääluottamushenkilön lisäksi toimipiste- tai toimituskohtaisia osaston luottamushenkilöitä", kertoo Journalistiliiton työehtoasiantuntija **Terhi Tarvainen**.

Pääluottamushenkilö valitaan yrityksiin, jois- sa työskentelee vähintään kolme Journalistiliiton jäsentä. Yleensä luottamushenkilöiden vaalin jär- jestää Journalistiliiton jäsenistä koostuva toimi- tusosasto.

Kalevan toimituksen luottamushenkilövaali oli lokakuun alussa vielä suunnitteilla. Lehden pääluottamushenkilönä vuodesta 2012 toiminut **Hanna Kuonanoja** on edelleen käytettävissä teh- tävään.

"Viime vuosina olen ollut ainoa ehdokas. Jos eh- dokkaita tulee useampi, ehdokasasettelua seuraa äänestysaika."

KUN AIEMMIN ITSENÄISESTÄ *Kalevasta* vuonna 2018 tuli kustantajansa yrityskauppojen myötä osa Kaleva Mediaa, Kuonanoja osallistui konsernin luotta- mushenkilöjärjestelmän luomiseen.

Pääluottamushenkilön työ on Kuonanojan mu- kaan usein näkyvimmillään yt-neuvottelujen aikana. Neuvottelemisen lisäksi yt-tilanne vaatii

paljon viestimistä ja jälkihoitoa. *Kalevassa* yt-neu- vottelut käytiin viimeksi keväällä 2021.

Arkisemmissä tilanteissa Kuonanoja neuvottelee toimituksen johdon kanssa esimerkiksi työvuoro- käytäntöihin liittyvistä muutoksista ja palkankoro- tusten paikallisen erän jakamisesta, sekä työnanta- jan kanssa yleisistä henkilöstöasioista koko talon yt-ryhmässä. Lähiaikoina hän osallistuu konsernin uudistuvan etätöyösuojelun laatimiseen.

Kuonanoja myös vastaa säännöllisesti kollego- jen kysymyksiin työehdoista. Korona-aikana luot- tamushenkilön työtä on vaikeuttanut epävirallisen kohtaamisten puute.

"Kahvipöydissä ilmenee usein asioita, jotka pitää hoitaa, vaikka niitä ei kukaan ottaisi varta vasten puheeksi." •

ETÄTYÖ VOI NOSTAA TYYTYVÄISYYTTÄ JA TUOTTAVUUTTA, MUTTA SOPIMISESSA PITÄÄ OLLA TARKKANA

Valtakunnallinen etätyösuositus päättyy 15. lokakuuta ja siirrymme vaiheeseen, jossa etätyöstä päätetään työpaikoilla. Neuvotteluja ehdoista käydään jo monin paikoin.

Etätyötä säädellään toistaiseksi hyvin vähän. Laki tai työehtosopimukset eivät juuri anna eväitä, ja se aiheuttaa epätietoisuutta. Siksi on tärkeää, että työntekijät ovat nyt tarkkoja siitä, mistä sopivat. Etätyöstä on aina sovittava, siitä ei voi työnantaja yksin määrätä.

Etätyö on jaksamisen väline, joka on tuonut monelle helpotusta arkeen. Lenkki tai pyykinpesu keskellä päivää piristävät kummasti. Tutkimukset myös kertovat, että työtyytyväisyys lisääntyy, mikäli työntekijä voi itse vaikuttaa tapaan, paikkaan ja aikaan, jolloin hän työnsä tekee.

Etätyö onkin tiedossa olevista keinoista nopein ja yksinkertaisin tapa parantaa työntekijän jaksamista lähes kuluitta.

Etätyöinnossa on hyvä muistaa, että moni haluaa tehdä työnsä työpaikalla. Siihen meillä on oikeus. Etätyöstä sovittaessa on myös otettava huomioon, että tilanteet muuttuvat. Tänä koulusta kotiin palaava lapsi kaipaa vielä erityishuomiota ja etätyön työaikajoustoja, mutta huomenna äänekäs teinilauma estää kaiken järkevä työskentelyn kotona.

Työnantajan on siis huomioitava, että täyttöaste työpaikoilla tulee vaihtelevaan, ja siihen on so-

peuduttava. Työnantajan kun on pystyttävä osoittamaan työntekijälle työpiste, eikä ketään voi pakottaa etätyöhön.

On paljon syitä, miksi työnteko ei onnistu kotona. Tilanahtaus ja melu ovat oma lukunsa, mutta aika vähän on puhuttu siitä, että moni tarvitsisi paikan, jossa käydä luottamuksellisia keskusteluja. Kuinka monessa etäkokouksessa perheenjäsen on ollut ainakin puoliksi kuulolla? Miten monta haastattelua on tehty niin, että joku ulkopuolinen on saattanut saada tietoonsa jotain arkaluontoista? Luottamus on journalistin työkalu. Sitä ei saa vaarantaa puutteellisilla työjärjestelyillä.

Huonot tuolit ja keittiön nurkassa tehty työ ovat jo verottaneet ihmisten terveyttä. Lasku näkyy työnantajan työterveyskuluissa, mutta myös pää-, selkä- ja muina kipuina. Hinta on ollut turhan kova. Terveystta ei pidä menettää huonon työtuolin takia. Viisautta olisi, että työnantaja hoitaisi ergonomian kuntoon myös kotona. Säästö näkyisi matalampina työterveys- ja toimitilakuluina.

Etätyöstä on nyt järkevä sopia työntekijöitä tarkkaan kuullen ja laajasti keskustellen. Tarpeet kun ovat erilaisia ja ne vaihtelevat.

Hyvillä etätyökäytännöillä voimme nostaa sekä tuottavuutta että tyytyväisyyttä. Yhtälöä on pidetty vaivalloisena ratkaista, mutta jos etätyösopimukset solmitaan viisaasti, sekä työntekijät että työnantajat voittavat. ●

Hanne Aho ● Kirjoittaja on Journalistiliiton puheenjohtaja.

Journalistiliitto julkaisi keväällä ohjeita etätöiden tekemisestä ja järjestämisestä osoitteessa journalistiliitto.fi

"Sananvapauden miekan takominen alkanut", otsikoi Erkki Merinen Sanomalehtimieheissä 8/1960.

Yrityksiä houkuteltiin takomaan miekkaa

Suomen Sanomalehtimiesyhdistys oli täyttämässä 40 vuotta, ja rahaa kaivattiin kipeästi.

"Sananvapaudentoimittajain jatkokoulutuksen tehostaminen on välttämätöntä", *Sanomalehtimies* kirjoitti.

Opintorahaston pääoma oli kuitenkin "ainoastaan pari miljoonaa markkaa", nykyrahassa noin 48 000 euroa.

"Näin pienen pääoman tuotto on täysin riittämätön tarkoitukseen."

Suunnitelma oli kerätä rahaa yrityksiltä.

"Sananvapauden Rahaston kartuttamiseksi on tarkoitus kääntyä johtavien yritysten puoleen ja kutsua heidät mukaan takomaan Sananvapauden Miekkaa, rautaista ritarimiekkaa, johon jokaisen kartuttajan nimi kaiverretaan."

Rahaston kunniatoimikuntaan oli kutsuttu arvovaltainen joukko toimitusjohtajia, vuorineuvoksia ja pankinjohtajia.

Keräys oli menestys. Noin 80 yritystä ja yksityishenkilöä Stockmannista Saloraan ja Aaltosen kenkätehtaasta Jalokoivu Oy:hyn lahjoitti rahaa journalistien kouluttamiseen. Suomalaiset sanomalehdet taotuttivat miekan lisäksi Sananvapauden kilven. Molemmat roikkuvat nyt Journalistiliiton toimiston seinällä.

Maria Pettersson

Monipuolinen tv-toimittaja

PEKKA MYYRYLÄINEN
28.10.1945 MIKKELI – 7.8.2021 JOUTSA

Pekka Myyryläinen aloitti uransa toimittajana ja päätoimittajana mikkeliäisessä kaupunkilehti *Uutisviikossa*. Vuonna 1985 Pekka siirtyi Ylen Mikkelin aluetoimitukseen ja vuonna 1991 *Kotimaan kat-saukseen*. Hän työskenteli TV2:n ajankohtaisohjelmissa parikymmentä vuotta, eläköitymiseensä asti. Pekka valmistui yhteiskuntatieteiden kandidaatiksi vuonna 1974.

Pekka Myyryläinen oli työssään vahvatahtoinen, osaava ja tuottelias. *Kamera kiertää* -ohjelma antoi mahdollisuuden persoonallisten tarinoiden tekemiseen. Riippumaton ajattelija ihmetteli riippumatossa istuen terävin sanoin maailman menoa. *Metsänviljelyn harharetket* pureutui kriittisesti metsänhoitoon. Lapin tekoaltailla kuviin saatiin merikotka, Saimaalla norppa.

Jääsjärven rannalla Joutsas-

KUVA: ANTERO TENHUNEN / YLE

sa asunut Pekka eli ja hengitti luontoa. Loistava tarinaniskijä ja yhdentoista lastenlapsen isoisä hiljeni joskus miettimään, olisiko tutkijana saanut enemmän arvostusta.

Pekka Myyryläisen elämänlanka katkesi saappaat jalassa. Hän koki rapumerrat, souti saaliin kotiin ja veti viimeisen henkäyksensä. Riippumaton ajattelija on poissa.

Markku Mankki
Paavo Manninen
Hannu Särkkä

Kirjoittajat ovat Pekka Myyryläisen ystäviä ja työtovereita.

Kuuden korttelikirjan tekijä

TOIMITTAJA KAIJA HACKZELL
13.3.1939 MULTIA – 8.8.2021 HELSINKI

Toimittaja **Kaija Hackzell** kuoli pitkälliseen sairauteen Helsingissä 83-vuotiaana.

Nuoruutensa hän asui Saarijärvellä. Ylioppilaaksi tultuaan hän aloitti opiskelun Helsingin yliopistossa pääaineenaan suomen kieli.

Opiskeluaikanaan 1961 hän sai töitä uutisten vastaanottajana *Helsingin Sanomissa*. Pian hän pääsi toimittajaksi kotimaan toimitukseen ja sitten perhetoimitukseen.

Hackzellilla oli suomen kieli hallussaan, sillä hän toimi vuosikymmenet *Helsingin Sanomien* kielenhuoltajana. Hän meni naimisiin saman talon toimittajan **Jukka Ollilan** kanssa, ja pariskunta sai kaksi lasta.

Syksyllä 1966 Hackzell ja toimittaja **Kirsti Toppari** saivat työtehtävän, josta tuli lähes hänen koko työelämänsä kestävä hanke. He aloittivat päätoimittaja **Aatos Erkono** aloitteesta Helsingin kaupun-

KUVA: CHRISTIAN WESTERBACK / HS

ginosia käsittelevän kirjoitussarjan, joka päättyi maaliskuussa 2001 Hackzellin jäädessä eläkkeelle.

Sarja tuotti yhteensä 439 kirjoitusta ja kuusi kirjaa. Ensimmäinen kirja *Puhvelista punatulkkuun* ilmestyi 1977 ja viimeinen *Rakas Munkkiniemi* syksyllä 2001.

Tekijät palkittiin kultaisilla Helsinki-mitaleilla 2001. Samana vuonna Hackzell sai myös valtion journalistipalkinnon.

Sarjan tekeminen oli yksinäistä puurtamista, eikä Kaijaa toimituksessa usein nähtykään. Ystävyyssuhteet työtovereihin jäivät taka-alalle.

Eeva Järvenpää

Kirjoittaja on Kaija Hackzellin työtoveri.

En snabb reporter som gick sina egna vägar

REPORTER KI SVAHNSTRÖM
30.4.1955 NAGU – 11.9.2021 ÅBO

Svenska Yles långvariga reporter **Ki Svahnström** har dött. Hon insjuknade 2018, ett halvår innan hon skulle gå i pension.

Ki studerade psykologi och blev pol mag vid Åbo Akademi 1978. Hon jobbade som socialsekreterare och speciallärare innan hon blev journalist vid Radio Åboland år 1985. Några år senare flyttade hon till Aktuellredaktionen i Helsingfors. Politik och arbetsmarknad blev hennes specialområden.

Ki var en typisk "skärbo"; självständig, envis och lugn både i jobbet och privat. Politiker och arbetsmarknadsbossar litade på hennes sakligt kritiska rapportering. Hon var snabb och gick aldrig med på att styras i riktningar hon inte ville gå.

Hon var en utpräglad radioreporter, men hennes långa och kännpaka hår skyttade ofta också i tv-nyheterna. Ki hade lätt att få

KUVA: SEPPO SARKINEN / YLE

kontakt med allt från politiska höjdare till uteliggare. Mycket fritid gick åt i journalistiska intresseföreningar och facket.

Intresset för världen ledde henne på strapatsrika resor, bl.a. till Kuwait 1991 och miljökatastrofen efter "Operation Ökenstorm".

Ki var en trähusmänniska som ville och kunde renovera sina hus. Hon gjorde det i Helsingfors, Nagu, och i Åbo där hennes sista hem fanns på Biskopsgatan, i ett trähus från 1870.

Bengt Östling
Greta Lång-Tennberg

Skrubenterna är långvariga kolleger och vänner till Ki Svahnström.

Rajoja rikkova journalisti

TOIMITTAJA AARNO LAITINEN
17.1.1943 HELSINKI – 25.9.2021 HELSINKI

Toimittaja **Aarno Laitinen** takoi kirjoituskoneellaan suomalaiseen journalismiin lähtemättömän jäljen. Hän oli satiirikko, joka halusi näyttää järjen valoa niille, jotka laumana kulkevat milloin minkä uuden tai vanhan aatteen ja humpuukin perässä. Toisto ja liioittelu olivat Laitisen tyylikeinot.

Laitinen oli sisimmässään moralisti. Vilpistelyä ja tekopyhyttä hän inhosi, mutta avoimesti lurjuselevat ihmiset saivat armon.

Hän oli käyttäytymisessään jonkin verran itsetuhoinen ja puri usein kättä, joka häntä ruokki. Laitinen sai sanomistensa takia kahdesti potkut.

Helsingin Sanomien politiikan toimittajilla oli itsesensuurin vuosina enemmän sisäpiirin tietoa kuin saattoivat lehteen kirjoittaa. Tästä paineesta syntyi pamfletti *Tamminiemen pesänjakajat*. Toimituksen esimies Laitinen sai kirjan takia

KUVA: AKSELI VALMUNEN

lopulta potkut, muut saivat varoitukset.

Laitinen sai toistakymmentä vuotta myöhemmin kenkää myös Yleisradiosta. Syynä oli, että hän kirjoitti vapaapäivinänsä lauantaisin poliittista *Hyvät herrat*-satiiria kilpailevalle kanavalle.

Molemmat irtisanomiset olivat perusteettomia.

Verohallituksen pääjohtaja **Mikko Laaksanen** risti Laitisen suutuspäissään "lokajournalistiksi". Siitä jäi lempinimi, jota Laitinen itse ei milloinkaan käyttänyt.

Lasse Lehtinen

Kirjoittaja sai kunnian olla Aarno Laitisen työpari vuosien ajan.

KPK YHTIÖT

KPK Yhtiöt Oyj on Suomen toiseksi suurin paikallismediatalo, joka julkaisee yhteensä 16:ta paikallislehteä, kahdeksaa kaupunkilehteä, kahta maakuntalehteä ja yksittäisiä matkailulehtiä. Konsernin liikevaihto on noin 40 miljoonaa euroa ja se työllistää noin 500 henkilöä.

Haluatko kehittää Kalajokilaakson paikallislehden kisakuntoon? Sen voit tehdä vilkkaassa kauppakaupungissa Ylivieskassa.

Etsimme

PÄÄTOIMITTAJAA

Ylivieskassa ilmestyvään paikallislehti Kalajokilaaksoon.

Pidät monikanavaisuutta itsestään selvänä ja haluat kehittää lehteä, toimitusta ja toimintaa. Arvostamme yhteistyökykyä ja kiinnostusta myös konsernin näkökulmaan. Työssä on välttämätöntä luoda yhteyksiä ympäröivän alueen yrityksiin, yhteisöihin ja asiakkaisiin.

Olet toimituksen esihenkilö ja raportoit tehtävässä KPK Yhtiöiden sisältöjohtajalle. Odotamme Sinulta vahvaa journalistista osaamista ja erityisesti näkemystä monikanavaisen lehden kehittämisestä. Tärkeää työssäsi on oman tiimisi toimintatapojen kehittäminen sekä valmius osallistua konsernin kehitystyöhön. Vastaat oman tiimisi tuloksesta.

Tarjoamme sinulle mielenkiintoisen, itsenäisen tehtävän kasvavassa ja kehittyvässä konsernissa sekä vakavaraisen konsernin henkilöstöedut. Kanssamme pääset toimimaan yhdessä osaavien kollegoiden kanssa.

Lisätietoa tehtävästä saat sisältöjohtaja Tiina Ojutkankaalta 15.10. klo 11–13 tai 18.10. klo 16–17, p. 050 595 6975.

Täytä hakemuksesi 24.10.2021 mennessä palkkatoiveineen osoitteessa www.kpkyhtiöt.fi/tyopaikat.

KALAJOKILAAKSO on printissä kerran viikossa ja verkossa päivittäin ilmestyvä paikallislehti. Lehden kokonaistilauksmäärä on 4300 kappaletta.

www.kpkyhtiöt.fi

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

KOKOUKSET

RTTL:n syysedustajakokous

Radio- ja televisiotoimittajien liiton sääntömääräinen syysedustajakokous 2021. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja kutsutaan uusia kunniajäseniä.

Aika: Pe 10.12. klo 17

Paikka: Radisson Blue Plaza hotelli, Mikonkatu 23, Helsinki.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: rttl.fi

Järjestäjä: RTTL

Valtuuston syyskokous ja juhlaillallinen

Journalistiliiton valtuuston syyskokous on myös Journalistiliiton satavuotisjuhlavaltuusto. Kokouksessa käsitellään syyskokouksen sääntömääräiset asiat. Aloiteaika päättyy 25.10. Aloitteet osoitteeseen kira.narhi@journalistiliitto.fi. Perjantain juhlaillallisella juhlimme 100-vuotista Journalistiliittoa laajennetun kutsuvierasjoukon kera.

Aika: To 25.–pe 26.11.

Paikka: Scandic Park, Mannerheimintie 46, Helsinki.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri. Valtuuston kokoukseen voivat osallistua vain kokouskutsun saaneet ja ilmoittautuneet valtuutetut, esteen sattuessa varavaltuutettu. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 25.10.2021.

Järjestäjä: SJL

KOULUTUKSET

Opiskelijaseminaari

Seminaarissa kuullaan innostavia ajankohtaisia puhujia ja opitaan työnhausta työpajoissa. Puhujina Ylen Afrikan-toimittaja **Liselott Lindström**, Ylen visuaalinen journalisti **Silja Viitala** sekä somevaikuttaja ja kirjailija **Eeva Kolu**. Ohjelmassa myös esimerkiksi työhakemus- ja portfolio-työpaja.

Aika: Pe 29.10. klo 11–18

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri 15.10. saakka.

Osallistuminen edellyttää Journalistiliiton jäsenyyttä. Lisätiedot:

laur.forsen@journalistiliitto.fi

Järjestäjä: SJL

Luottamushenkilöpäivät

Journalistiliiton luottamushenkilöt tapaavat taas. Koronavuoden hybridien ja teamsien jälkeen järjestämme perinteiset luottamushenkilöpäivät lähikokouksena.

Aika: Ti 2.11. klo 10.30–ke 3.11. klo 12.30

Paikka: Hotelli Crowne Plaza, Mannerheimintie 50, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri 19.10. saakka.

Lisätiedot: tytti.oras@journalistiliitto.fi (sisällöt) ja

paivi.isoniemi@journalistiliitto.fi (käytännön järjestelyt)

Järjestäjä: SJL

MUUT

Journalistien rauhanpäivä

Journalistiliitto lanseerasi rauhanpäivän vuonna 1982. Rauha ei kuitenkaan ole muotitermi journalismissa, ja rauhanpäivän vietto loppui 1990-luvun alussa. Asiasta keskustelevalta vapaa kirjoittajalta **Riikka Suominen**, politiikan toimittajalta ja reservin ylliluutnantilta **Toivo Haimi** sekä Rauhanliiton toiminnanjohtajalta **Laura Lodenius**. Keskustelemaan johdattelaa Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntijaa **Salla Nazarenko**.

Aika: Ke 27.10. klo 17

Paikka: Journalistiliiton toimisto, Säästöpankinranta 2 A, 7. krs. Tapahtuma myös livestriimataan Facebookissa.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 25.10. mennessä

salla.nazarenko@journalistiliitto.fi

Järjestäjä: SJL

Johannes Roviomaa, 30

- Ylioppilaslehden toimitussihteeri. Lapin yliopiston Arktisen keskuksen vieraileva tutkija ja freelancetoimittaja.
- Erikoistunut ilmastonmuutokseen, arktiseen alueeseen, yhdenvertaisuuteen ja rauhaan.
- Saanut yhdessä Hyvän sään aikana -työryhmän kanssa Kanava-tietokirjapalkinnon (2017) ja Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon (2018)
- Valmistuu tänä vuonna viestinnän maisteriksi Tampereen yliopistosta.
- Harrastaa nyrkkeilyä ja kaupunkiviljelyä.

Johannes Roviomaa kuvattiin viljelypalstallaan Tampereen Järven-
sivussa. "Journalismin
tavoitteena pitää olla
luontokadon ehkäise-
minen ja ekosysteemin
turvaaminen", hän sanoo.

Johannes Roviomaa: Journalistin pitää palvella planeettaamme

Päätoimittaja Orna Ben Lulun valinta

"Johannes Roviomaan omistautuminen ilmastojournalismille on ihailtavaa. Hän on tutkinut aihetta monesta näkökulmasta, mutta erityisesti maanviljelyyn ja ruoantuotantoon liittyvät jutut herättävät lukijassa innostusta. *Suomen Luonnossa* julkaistu *Maanviljelyksen supertähdet* -artikkeli luo uudenlaista virtaa aiheeseen, jonka joku voisi mieltää tylsäksi tai rasakaaksi. Roviomaalla on palo saada lukijansa viihtymään ilmastonmuutokseen liittyvän tiedon parissa. Se saisi olla tarttuva ominaisuus nuorten toimittajien keskuudessa."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti ● Marjaana Malkamäki, kuva

Elämme ilmastopainajaisen kanssa pitkään. Ellei ihmettä tapahdu, ilmasto lämpenee selvästi. Ilmastonmuutoksen torjumisen rinnalle pitää tulla siihen sopeutuminen. Se muuttaa kaiken ajattelussamme, kulutustottumuksissamme, peloissamme ja haaveissamme. Journalismiin pitää käsitellä tätä tematiikkaa mahdollisimman monipuolisesti, jotta se voi auttaa ihmiskuntaa hakemaan ratkaisuja", sanoo *Ylioppilaslehden* toimitussihteeri **Johannes Roviomaa**.

Kesällä 2019 Roviomaa työskenteli freetoimittajana. Hän matkusti kesän aikana pitkäaikaisen ystävän ja työparin, valokuvaaja **Touko Hujasen** kanssa kolmelle suomalaiselle maatilalle oppiakseen mahdollisimman paljon ilmastoystävällisestä maanviljelystä. Syntyi *Suomen Luonnossa marraskuussa 2019* julkaistu reportaasi *Maanviljelyksen supertähdet*. Se kertoo uudistavasta viljelystä, jossa maanviljelijät sitovat hiiltä maaperään ja ehkäisevät luontokatoa.

"Teimme juttua yhdessä ideoiden, toisiamme auttaen ja hyvin ruumiillisesti. Nukuimme ulkosaunassa ja leikimme viljelijöiden lasten kanssa. Opin ajamaan traktorilla. Samalla etsimme vastausta siihen, mikä on ruoantuotannon tulevaisuus, ja miten maanviljelyksen avulla voidaan sopeutua ilmastonmuutokseen ja suojella planeettaa luontokadolta. Lasten kanssa leikkiessä viljelijöiltä tuli kysyttyä todella isoja kysymyksiä. Rakastan tällaisten repparien tekemistä. Haluan viettää niiden parissa paljon aikaa, vaikkei se tietenkään ole aina taloudellisesti järkevää.

Opin tätä juttua tehdessämme ekosysteemistä enemmän kuin koskaan aiemmin menemällä paikan päälle, tarttumalla multaan ja kysymällä, miten siitä saadaan ravinteikkaampaa.

Maatilat, joilla kävimme, ovat tuotantotavoiltaan harvinaisia. Mutta juuri noin kestävästi kaikkien pitäisi viljellä. Maanviljelys tarvitsee uusia ratkaisuja ja jonkinlaisen kunnianpalautuksen. Se on yksi tärkeimmistä ammateista. Myös journalismin perustehtävä pitää ajatella uusiksi. Yleisön palvelemisesta pitää siirtyä palvelemaan planeettaamme.

Kiinnostuin jo pienenä ympäristöstä ja ilmastosta. Haluan kertoa ratkaisuista, en vain siitä, miten huonosti asiat ovat. Ihmiskunnalla on niin vähän aikaa, että kyyniseen negatiivisuuteen ei ole varaa.

Olen kutsumusammattissani. Kirjoitin kuuden vanhana päiväkirjaan haaveammattikseni toimittaja tai kirjailija." ●

Arkistoja
täytyy vaalia,
jottei tieto
katoa.

